

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI**

**PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

**Ústav speciálněpedagogických studií**

Bakalářská práce

Táňa Tillová

**Rizikové chování dospělých – negativní působení sekt**

Olomouc 2019

Vedoucí práce: doc. Mgr. Michal Růžička, Ph.D.

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, a že veškerou literaturu a zdroje, ze kterých jsem čerpala, uvádím v seznamu použité literatury.

## **Poděkování**

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Mgr. Michalu Růžičkovi, Ph.D. za odborné vedení a užitečné rady při vypracování mé bakalářské práce.

## Obsah

I. TEORETICKÁ ČÁST .....	5
ÚVOD .....	5
1. Společensky přijatelné chování .....	6
2. Sekty .....	7
2.1 Druhy sekt.....	12
2.2 Vstup do sekt a rizikové skupiny.....	14
2.3 Nebezpečí sekt .....	17
2.4 Opuštění sekt .....	19
3. Život mimo sektu .....	23
4. Možnosti prevence .....	25
II. VÝZKUMNÁ ČÁST .....	27
5. Kvalitativní výzkum .....	27
5.1 Případová studie .....	28
5.2 Metodika a cíl výzkumu .....	28
5.3 Sběr dat a jeho průběh .....	29
5.4 Etické aspekty výzkumného šetření .....	30
6. Prezentace výsledků .....	31
6.1 Případová studie č. 1 .....	31
6.2 Případová studie č. 2 .....	33
6.3 Případová studie č. 3 .....	36
6.4 Případová studie č. 4 .....	38
6.5 Případová studie č. 5 .....	40
6.6 Vyhodnocení výzkumného šetření, analýza a interpretace...	42
6.7 Závěr výzkumného šetření .....	44
ZÁVĚR .....	45
Seznam použité literatury .....	47

# I. Teoretická část

## Úvod

Začneme-li se zamýšlet nad otázkou, do jaké míry ovlivňuje chování dospělého člověka sekta, bude vhodné nejprve specifikovat, co se pod pojmem sekta skrývá. Poté si následně můžeme zkusit odpovědět, jakým způsobem sekta ovlivní jednotlivce, případně skupinu jednotlivců, pokud jsou členy sekty a jaký dopad může být spatřován v chování jedince, který případně některou ze sektářských organizací opustit. Přestože bylo sepsáno několik publikací, kde se odborníci snaží vymezit pojem sekta, přesná definice pojmu není prakticky možná. Z pohledu akademické obce se bude jednat o jinou definici, jiný náhled zajisté bude spatřován mezi veřejností, tedy v běžném životě a jiného výkladu se nám dostane z pohledu samotných náboženství. Další rozdíl bude spatřován díky rozmanitosti kultur. Je třeba si také uvědomit, že slovo *sekta* postupem času prošlo významnou změnou. Ale není jednoznačné tvrdit, že by vždy mělo mít negativní vliv.

Bakalářská práce bude následně zaměřena na různé druhy společenství, které ne vždy mohou chování člověka ovlivnit negativně, ale také na organizace, které jeho chování změni natolik, že pak již není schopen opětovnému začlenění do tzv. „normální“ společnosti. Budeme-li brát v potaz, že není jeden člověk stejný, jako ten druhý, že každý jedinec má jak silné tak slabé stránky utvářející jeho osobnost, je možné se domnívat, že existuje ve společnosti jen velmi málo jedinců, kteří by byli schopni podlehnout nátlaku verbířů a stát se členy sektářské organizace. Při vypracovávání bakalářské práce došlo k přehodnocení pohledu na celou problematiku a toto zjištění bylo při nejmenším zajímavé. Přestože z výzkumné části vyplývá, že většina dotazovaných by sektě nepodlehla za žádných okolností, odborná literatura a na internetový portál nás staví do opozice, že opravdu nikdo není před sektou víceméně chráněn. Každý, ať už vědomě, či nevědomě ve svém životě vstupuje do situací, kdy se může cítit méněcenný a dokonce se může jednat o stav, kdy se domníváme, že bez pomoci nebo pomocné ruky, která přichází právě v okamžiku, kdy se cítíme naprosto ztraceni.

Tato práce má čtenáři přiblížit několik různých sekt a jiných společností, které na celém světě existují, vymezit praktiky k získávání nových členů, jak jsou lidé do sekt vmanipulováni a jak těžké bývá sektu opustit. V neposlední řadě by měla být práce schopna vysvětlit, do jaké míry chování jedince, který ať už členem sekty byl, nebo pořád ještě je, může být ovlivněno. Bakalářská práce vychází převážně z odborné literatury a internetových zdrojů, ale obsahuje také výzkumnou část a jisté míry je v ní zakomponována osobní zkušenost.

Práce by měla být přínosem pro všechny, kteří se bojí o tématu Sekt hovořit, nebo kteří již byli v situaci, kdy ke vstupu do nějakého společenství chyběl už jen malý krok, případně pro ty, kteří vlastně vůbec ani netuší, že v naší společnosti existuje velké množství skupin, které nám všem v konečném důsledku mohou ublížit. Dále by mohla být bakalářská práce užitek pro dospívající mládež, která se právě v období dospívání hledá a může být snadnou kořistí pro verbíře těchto sekt.

## **1. Společensky přijatelné chování**

Pokud má být cílem práce vymezit rizikové chování dospělých lidí způsobené vlivem sekt, je potřeba nejprve vysvětlit, jaké chování je společností považováno za přijatelné.

Při stanovení zásad společenského chování se nedá mluvit o jakémsi přežitku z minulosti, tyto zásady není možné chápat ani jako jisté utlačování národů Evropy ze strany Evropské unie. Společenské chování se zde vyskytuje od nepaměti a zůstane po dobu existence člověka. Určité zvyklosti, nepsané zákony, způsoby jednání a chování lidí vůči sobě totiž existovaly již od samého počátku lidstva. Vznikaly na základě každodenní praxe a měly zavést do společnosti jakýsi systém, řád či kodex. Samozřejmostí je, že požadavky na chování se v průběhu let měnily, některé byly zařazeny do zákonů, některé však nyní již vůbec neexistují. Jiné požadavky, co se slušnosti a společenské přijatelnosti týká, jsou právě teď u nás a jiné na opačném konci světa. Vývojem prošly díky měnícím se materiálním podmínkám, náboženským kultům, filosofii, politickým směrům, geografickým podmínkám a podnebí. (www.dvs.cz)

Pod pojmem, slušné chování, je možné si představit takové chování, které je přijatelné a žádoucí ve společnosti. Jedná se o jakýsi systém mezilidských vztahů, který do velké míry usnadňuje začlenění člověka do společnosti, urychluje poznávací procesy a představuje jistý všeobecně přijatelný způsob (sociálního) chování. ([www.dvs.cz](http://www.dvs.cz))

„**Společenské chování člověka** (nebo-li **společenský kodex**, případně **etiketa**) můžeme definovat jako **souhrn společenských zvyklostí, které nám umožňují efektivně přežít a chránit se před společenskými úrazy**. Je to vlastně souhrn pravidel, norem, zvyklostí, tradic, nepsaných zákonů...atd., které určují obvyklé a přijatelné mechanismy našeho chování ve společnosti.“ ([www.dvs.cz](http://www.dvs.cz))

## 2. Sekty

V úvodu je potřeba se blíže zaměřit na otázku, jak je pojem **sekta** chápán. Ve výzkumné části bylo zjištěno, že velmi málo respondentů dokáže definovat, co si představí, když uslyší pojem *sekta*. Některým se vybaví zlo, jiní zastávají názoru, že za sektu je možné považovat také politické skupiny, dále uvádějí, že se tedy jedná o jakousi skupinu osob, která vyznává stejný názor a má stejné zájmy. Jak je Sekta chápána v odborné literatuře? Existuje jednotná definice? Již na začátku práce bylo uvedeno, že jednotná definice stanovena není. Může se tedy jednat o jakoukoliv minoritní náboženskou společnost, která se svými názory odlišuje od jiných náboženských směrů nebo některých jejich učení. Z religionistického hlediska je pak sekta vnímána jako proud, který nesouhlasí se stávajícími systémy názorů nebo přesvědčením a proto se oddělil. Hlavním důvodem pro oddělení je znovuoobnovení a očištění dominantního náboženství. Nálevková in Wiebeus uvádí: „*Jako sekty se označují obvykle organizace odštěpené od velkých církví.*“ (Nálevková in Wiebeus, 2006, s. 16) K. Porterfieldová ve své knize O sektách zmiňuje: „*Vytvořit definici pro to, co je sekta, ztěžuje skutečnost, že většina dnešních velikých náboženství začínala také jako sekty.*“ (Porterfieldová, K., 1995, s. 16). A. Moyano ve své knize Sekty skrytá hrozba společnosti říká: „*... , v definici slova nenalzáme žádný pejorativní význam; pod označením sekta bychom tedy mohli vnímat jakoukoliv skupinu lidí náboženského nebo filozofického charakteru vyčleněnou z hlavního proudu, jejíž existence by byla při svobodě vyznání zcela legitimní.*“

(Moyano, A., 2002, s. 24) a dále pokračuje: „*můžeme jím například označit skupinu lidí, která své členy ‚odtrhává‘ od okolního společenského prostředí.*“ (Moyano, A., 2002, s. 24). Z. Vojtíšek v knize *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství* sektu označuje pojmem nové náboženské hnutí a uvádí: „*Základní charakteristikou nového hnutí je jeho protest proti společnosti a jejímu náboženskému životu.*“ (Vojtíšek, Z., 2005, s. 40). Hartl, P., Hartlová, H. píše ve svém *Psychologickém slovníku*, že: „*Sekta je společenská skupina spojená náboženskou nebo filosofickou vírou v určitou ideu, často radikálního charakteru, odlišného od učení či náboženství oficiálního.*“ (Hartl, P., 1994, s. 187). Ze všech názorů v podstatě vyplývá, že pojem **sekta** většinou bývá označením pro zvláštní náboženskou skupinu, která se oddělila od větší skupiny. Veřejností bývá přijímána jen minimálně. Sekty podle výše zmiňovaných autorů mají společné tvrzení, že pouze oni vyznávají pravou víru. Dále se pak shodují, že typický pro sekty bývá dvojí pohled na svět a společnost (dobro – zlo, přítel – nepřítel, vnitřek – vnějšek,...).

Ve své podstatě se autoři publikací přijímají fakt, že se jedná o jiný, než společností uznávaný náboženský směr. Z. Vojtíšek v knize *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství* zmiňuje: „*Základem je pochopení pojmu ‚sekta‘ jako pojmu, který vyjadřuje negativní vztah společnosti (popř. většinového náboženství) k náboženské menšině, obvykle k novému náboženskému hnutí.*“ (Vojtíšek, Z., 2005, s. 112). V takovém kontextu by tedy sekta, jako nové náboženské hnutí neměla pro společnost představovat žádná rizika, neboť vyznávání jiné víry, než která se jeví jako většinová, samo o sobě neznamena nic špatného. Skutečnost je ovšem jiná. Tak jako na celém světě existuje několik nových náboženských hnutí, které rizika nepředstavují, vyskytuje se i několik náboženských hnutí, jejichž názorovost může mít pro společnost až fatální důsledky. Mezi veřejností jsou všechna jiná označení, která v odborných publikacích autoři za pojem sekta zaměňují (jako např. nové náboženské hnutí, alternativní náboženské hnutí, kult), téměř nepoužívána a jednotně jsou označována pojmem sekta. Zamyšlením nad touto skutečností je možné se domnívat, že to může být způsobeno nedostačující osvětou v této oblasti, veřejnost neumí vyhodnotit, jaký správný termín pro danou organizaci či společenství užít, proto všechny skupiny, které se vymykají od uznávané víry, nazývá sektou. K. Porterfieldová v knize *O sektách* uvádí: „*Sekty, ať už na své členy působí kladně či zlobně, musí mít tři základní vlastnosti: 1. žijícího, charismatického vůdce, který je přesvědčen o své nadlidské moudrosti 2. autoritářskou*



*mocenskou strukturu 3. neměnné zákony“.* (Porterfieldová, K., 1995, s. 10) Také další odborníci hovoří ve svých publikacích o skutečnosti, že v čele sekty stojí vůdce. Jako příklad můžeme uvést z knihy Nálevková in Wiebeus: *„Vůle vůdce, který je ve skupinách uctíván téměř jako bůh, je zákonem“.* (Nálevková in Wiebeus, 2006, s. 29). Dalším tvrzením z knihy Sekty skrytá hrozba skutečnosti, kdy A. Moyano k členům sekty uvádí: *„Aby mohl dále postupovat blíže k duševnímu sebeuvědomění, musí tomu přizpůsobit svůj život a podřídít její službám pro své vůdce.“* (Moyano, A., 2002, s. 43), se potvrdila podmínka, že každá sekta musí skutečně mít svého vůdce. Což je možné podtrhnou názorem také I. Štampacha: *„Prokop Remeš, lékař, který se dlouhodobě zabývá tematikou sektářství z psychologického a sociopatologického hlediska, pokládá za rozhodující znak sekty zvláštní typ autority, který se v ní uplatňuje.“* (Remeš, I., 2008, s. 184) K. Porterfieldová k další vlastnosti sekty, tedy k autoritářské mocenské struktuře uvádí následující: *„ Vůdci sekt ustavují zákony a nařízení, které obvykle předepisují všechno: od toho, co mají a nemají členové společenství jíst a s kým smí a nesmí mluvit až po to, kolik mají mít dětí. Členové společenství mívají přesně naplánovanou každou minutu dne. Přísnější společenství se snaží mít kontrolu i nad myšlenkami a city svých věřících.“* (Porterfieldová, K., 1995, s. 12,13). Nálevková in Wiebeus se v knize zmiňuje o skutečnosti, že: *„Mnoho skupin a vůdců sekt dovoluje navazovat kontakty pouze s členy skupiny, a tak vzniká opravdový kontrolní systém.“* (Nálevková in Wiebeus, 2006, s. 19). Tato tvrzení tedy potvrzují i přítomnost třetí vlastnosti v sektách, tedy že si vytvářejí své vnitřní zákony, které členové musí bez podmínek dodržovat. I. Štampach k takovému vedení dodává: *„V některých případech lze přirovnat způsob řízení k absolutistickému nebo totalitnímu státnímu systému se všemi nebezpečími, které z toho plynou.“* (Štampach, I., 2008, s. 184). Jak je v několika publikacích uvedeno, porušení předepsaných zákonů bývá potrestáno. I. Štampach dále v knize Přehled religionistiky vytyčuje čtyři znaky vymezující sektu: *„Typické sektářské znaky (znaky, jež při dostatečném uplatnění opravňují mluvit o sektářství):*

- *autoritativní řízení přecházející až v moc nad lidmi,*
- *fundamentalisticky pojatý vztah k pramenům či k doktríně,*
- *uzavřenost fyzicky nebo aspoň ideová,*
- *jednosměrná nebo obousměrná elekce informací (utajování).“* (Štampach, I., 2008, s. 186)

Vůdci sekt se často prezentují nadlidskými schopnostmi, uměním číst myšlenky, léčit, zacházet se silami, tvrdí o sobě, že jsou neomylní. To je samozřejmě ještě nečiní nebezpečnými pro okolí. Sekta se stává nebezpečnou v okamžiku touhy po moci, chamtivosti nebo násilnictví. Sekty se většinou uzavírají ve světě, který si vybudovaly. Členové pak žijí právě v těchto komunitách, plně odevzdání sektě, bez práce, takzvaně oddělení od okolního světa, který pro členy sekty přestal existovat. Tímto izolováním se mají více věnovat víře. Členové životem v ústraní ztrácí smysl pro skutečnost. Čím déle trvá taková izolace, tím horší je představa života mimo sektu. (Portfieldová, 1995)

## 2.1 Druhy sekt

Specifikace daných sekt je u autorů odborné literatury totožná. Nebyl shledán jiný pohled na konkrétní příklady sekt, které jsou v práci uvedeny.

- 1. Scientologická církev** – veřejností považována za číslo jedna mezi sektami. Politiky a také věřícími je považována za zvláště nebezpečnou, neboť lidé se na ní mohou stát duševně i finančně závislí. Typická obchodní snaživost se stává rysem, kterým se Scientologická církev od jiných organizací liší. Členům jsou podsouvány nové a drahé kurzy, kterých by se měli účastnit, aby se dále vzdělávali. Scientologická církev o sobě tvrdí, že jsou skupinou s věřícími, tedy se považují za církev. Nálevková in Wiebeus dodává: „*To má na první pohled patrné důvody: uznání za církev by s sebou přinášelo množství právních a daňových výhod.*“ (Nálevková in Wiebeus, 2006, s. 261). A. Opatrný se ve svém díle zmiňuje mimo jiné o tom, že: „*Scientologie patří podle názorů odborníků k nejpochybnějším hnutím v oblasti takzvaných náboženství mládeže. Velmi ráda také vyhledává soudní pře.*“ (Opatrný, A., 1998, s. 106)
- 2. Satanismus** – Satan nebyl chápán jako symbol zla, ale jako skutečná existence moci, s níž mohou takzvaní odpadlíci uzavřít pakt. Křesťané úmyslně přisuzovali pronásledování a zavraždění čarodějnic právě paktování se se satanem. Podle křesťanského pohledu byl totiž satan padlým andělem. O satanských praktikách kolují nejrůznější zprávy, které satanským skupinám přichází právě vhod. Každý odpor, který nějaká zpráva vyvolá ve veřejnosti, je jimi považován za důkaz vlastní antiměšťáckosti. Většinou se však při satanské mši jednalo pouze o prosté

převrácení mše katolické. Při mši se vlastně vykonala služba satanovi, místo toho, aby byla vykonána bohu. Prostřednictvím fundamentalistů v USA došlo k určitému vzestupu satanského hnutí. Vnímají totiž satana jako moc, která i nadále usiluje o to, získat moc nad lidmi. Jedná se o sektu s okultním pozadím. (Opatrný, 1998)

3. **New Age (Nový věk)** – příznivci tohoto hnutí jsou přesvědčeni, že nastane nová doba, nový věk – věk Vodnáře. Takový pojem samozřejmě pochází z astrologie a označuje vstup jarního bodu do souhvězdí Vodnáře. Fascinace, kterou hnutí způsobuje, má svůj původ ve vystižení módních tendencí, např. zesíleného zájmu o psychologii nebo rozšíření názoru, že Země směřuje k ekologické katastrofě. V odpovědích na tyto otázky se ze strany hnutí objevuje nejednotnost. Spiritualita, pozitivní myšlení a rozšířené vědomí (někteří vidí dosažení rozšířeného vědomí užitím drog) by měly být prvky, pomocí kterých bude právě *Věk obnovy a okouzlení světa* zahájen. (Nálevková in Wiebeus, 2006)
4. **Církev Sjednocení (Moonova sekta)** – jedná se o sjednocení, které je považováno za jedno z klasických náboženství mládeže. Protože Boha vnímají jako nebeského otce lidstva, spatřují hlavní cíl své práce ve sjednocení křesťana a v konečném důsledku také všech lidí pod Bohem. Členové z celého světa se snaží utišit bolest lidstva, neboť jen tím mohou utišit trpící srdce Boží. (Porterfieldová, 1995)
5. **Svědkové Jehovovi** – nazývaní též Jehovisté. Sami sebe považují za viditelnou Boží organizaci. Věří, že jsou pravou náboženskou společností. Přestože mění nebo překrucují některá místa v bibli, odkazují se při svém učení právě na bibli. Jestliže se děti v této skupině narodí, jsou již od mala připravovány na budoucnost v rámci skupiny Svědků Jehovových. Jsou jim zakazovány oslavy narozenin, Vánoc, Velikonoc, neboť se z pohledu Svědků Jehovových jedná o pohanské svátky. Mimoškolních nepovinných aktivit, které škola podporuje, se nesmí děti účastnit. Spatřují to jako nemorální a nemravné. A. Opatrný ve svém Malém slovníku sekt uvádí, že: *„Křtem Svědků Jehovových je člen plně zapojen a školen v programu hlásání pro kazatelskou službu. Kdo se nedrží předpisů, je této služby zbaven. V případě provinění může dojít i k vyloučení rovnající se zavržení, protože tento člověk opouští jedinou organizaci, která ho může uchránit Božího hněvu při bitvě Armagedon.“* (Opatrný, A., 1998, s. 114)

6. **Čarodějnice** – členy takového seskupení bývají podle lidové tradice většinou ženy, ale zřídka také muži. Na základě znalostí přírodní medicíny a s využitím magických sil jsou považovány za ty, které dokážou lidi zbavit nemocí. Dnešní moderní čarodějnice spatřují své kořeny v *pranáboženství Velké Bohyně*. Považují se za dcery této stvořitelky. V životě čarodějky je velmi těžké vypořádat se s upalováním čarodějnic, které probíhalo ve středověku. Původcem honů na čarodějnice a jejich následným upalováním byla církev, pro kterou se čarodějnice se svými schopnostmi staly nepohodlné. Jedna skupina kultu čarodějnic mohla mít vždy jen 13 členů, setkávaly se třináctkrát v roce, vždy při úplňku a vykonávaly různé rituály. Třináctka byla považována dokonce za magické číslo. Při rituálech docházelo ke spojení energií všech zúčastněných a následnému odcházení k danému cíli. Cílem bylo převážně léčení. (Nálevková in Wiebeus, 2006)
7. **Mládežnická náboženství** – zpravidla jde o menší organizace, vznikající tím, že se členové větších seskupení rozhodli od hlavní organizace odstoupit. Jsou to tedy menší organizace odštěpené od velkých. Za nejdůležitější mládežnická náboženství se považují: **Církev Sjednocení, Děti Boží, Hare Krišna, Scientologická církev, Ánanda Márga**. (Opatrný, 1998)
8. **Mormoni – Církev Ježíše Krista svatých posledních dní**, byla založena Joem Smithem roku 1830. Je považována za jedinou skupinu, která je pravou obnovou církve. Důraz bývá kladen na vzdělání, sport a rodinný život. A. Opatrný ve svém Malém slovníku sekt zmiňuje: „*Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů – zvaná mormoni – je přesvědčena, že její společenství víry nevzniklo odštěpením od nějaké již existující církve, ale že ji k životu povolal sám Bůh.*“ (Opatrný, A. 1998, s. 69). Podle Nálevkové in Wiebeus se považuje za nejrychleji rostoucí náboženskou společnost světa s asi deseti miliony členy. Řadí se mezi sekty s křesťanským pozadím. (Nálevková in Wiebeus, 2006)
9. **Dynamická meditace Oshovy** – jedná se o sektu s východním – hinduistickým – pozadím, zakladatelem sekty byl Osho, který na začátku 70. let tohoto století působil v Indii a následně v USA. V USA byl však vyšetřován policií a poté ze země vyhoštěn. V Oshově učení šlo o sjednocení tantrického hinduismu a buddhismu, tato směs pak byla dále upravena pro západní konzumní společnost. (Sekta – Aktuálně.cz, 2012)

- 10. Svatyně lidu** – tato nejznámější sekta byla založena v roce 1955 v USA. Sektu založil reverend James Jones. Členové sekty se v roce 1978 otrávil limonádou s kyanidem ve městě, které v Guayaně sami vybudovali, a které pojmenovali po svém vůdci Jonestown. Sebevraždě více než 900 členů předcházelo také několik vražd. Zde bych chtěla ještě zmínit, že například v roce 1994 se upálili stoupenci Řádu chrámu slunce ve Švýcarsku, Kanadě a Francii. Věřili totiž, že po rituální sebevraždě se probudí na planetě Sirius. (Sekta-Aktuálně.cz, 2012)
- 11. Nejvyšší pravda** – jedná se o japonskou sekту, jejím vůdcem byl Šoko Asahara, záměrně zde uvádím, že byl, protože sekta sice i nadále existuje, ale již pod názvem **Aleph**. V roce 1995 došlo v tokyjském metru ze strany japonské sekty Nejvyšší pravdy k vražednému útoku. Na následky bojového plynu sarin tekrát zemřelo 12 lidí a 54 jich bylo těžce zraněno. Zasaženo jich však bylo až tisíc. Vůdce sekty o sobě prohlašoval, že je Kristus a ze světa sejme všechny jeho hříchy. Rovněž předpovídal jadernou válku a konec světa. Nynější sekta **Aleph** má přes tisíc členů, ale od násilného jednání se distancuje. (Sekta - Aktuálně.cz, 2012)
- 12. Hnutí grálů** – tato sekta působí v Česku, založena byla Oskarem Ernestem Bernhardttem v Německu ve 30. letech minulého století. Učení je spíše filosofického směru s prvky křesťanství a ezoteriky. V České republice má asi 1500 členů. S tímto hnutím je spojována tzv. **Kuřimská kauza**, která se týkala týrání dětí bývalými příslušníky hnutí. Nadace Hnuté grálů se ve vítězném soudním sporu s vydavatelem Mladé fronty Dnes očistila. Deník v článku informujícím o případu uvedl domněnku, že by hnutí mohlo mít s týráním dětí spojitost. Další kauza spojená s tímto uskupením se týkala zotročování několika žen, které údajně byly léčitelem Jiřím Adamem, stoupencem Hnutí grálů, nuceni k těžké otročké práci a byly drženy ve špatných hygienických podmínkách. Kvůli vážnému zdravotnímu stavu nakonec Jiří Adam před soudem nestanul. (Sekta – Aktuálně.cz,2012)
- 13. Imanuelité či Parsifalité** – Jan Dietrich Dvorský založil tuto skupinu a to na základě spisů zakladatele Hnutí grálů, které není považováno za nebezpečné. Je to původní české uskupení, které má znaky nebezpečných světových sekt. Vzniklo v roce 1991 a Dietrich se považoval za mesiáše, kterého předpověděl v Poselství grálů Bernhardt. Mesiáš – Parsifala Imanuela. Členové sekty žijí v komunitě, bylo jim zakázáno číst a dívat se na televizi. Spali ve dne a v noci bděli, aby *převrátili*

svět. Jejich vůdce jim zabavoval veškerý majetek a následně je ze sekty vylučoval. V jeho prospěch žili v nouzi a hladověli. Sekta se v roce 1995 prakticky rozpadla po hospitalizaci jedné vyloučené členky na psychiatrii. Jan Dietrich Dvorský byl hledán policií, mimo jiné kvůli ohrožování mravní výchovy mládeže, protože Imanuelité neposílali děti do školy. (Sekta – Aktuálně.cz, 2012)

## 2.2 Vstup do sekt a rizikové skupiny

Po představení několika příkladů organizací, které jsou považovány za sekty, se bude bakalářská práce dále zabývat vysvětlením způsobů, kterými jsou lidé ke vstupu do sekt lákáni a jaké skupiny osob bývají spatřovány pro vstup do sekty za rizikové. A. Moyano ve svém díle *Sekty skrytá hrozba společnosti* poukazuje na skutečnost, že: *„Nikdo si nemůže být jistý, že se nestane obětí psychické manipulace. Kdykoliv se přímo vy, váš partner nebo některé z vašich dětí může dostat do potíží, jež ho přimějí hledat útěchu třeba zrovna v náručí jednoho z takových spolků.“* (Moyano, A., 2002, s. 33) a dále pokračuje: *„Mnozí lidé si mylně spojují náchylnost k vyhledávání sekt s věkem, především s mládím. V poslední době se však stále více objevují případy, kdy v sítích některé z těchto organizací uvízne osoba ve středním věku.“* (Moyano, A., 2002, s. 34)

K. Porterfieldová v knize *O sektách* zastává stejný názor, tedy uvádí: *„I pouhé mládí může být důvodem k tomu, abyste vstoupili do sekt, neboť adolescence je věk životní proměny, čas změn, kdy náhle staré normy neplatí a nové se teprve vytvářejí.“* (Porterfieldová, K., 1995, s. 45) a dále ve svém díle pokračuje následujícím: *„I dospělí procházejí v životě mnoha přechody, které je vystavují nejistotě, a tím z nich dělají vhodné cíle pro snahy verbířů.“* (tamtéž, s. 47 a 48). Jiného názoru nejsou ani ostatní odborníci, zabývající se sektami. Nálevková in Wiebeus v knize *Sekty a lovci duší* zmiňuje: *„Cesta do sekty je vždy dobrovolná. S výjimkou dětí a mladistvých, jejichž rodiče už členy takovéto skupiny jsou. Potom vychovávají i své děti v duchu sekty a ty nemají často žádnou šanci životu sekty uniknout.“* (Nálevková in Wiebeus, 2006, s. 33) Z výše uvedeného lze tedy jednoznačně potvrdit, že věk nehraje žádnou roli. V podstatě je možné nalézt shodu v jednom, že pro vstup do sekty nemůže být jedna

nebo druhá skupina osob považována za méně rizikovou. Před sektou nejsou v bezpečí muži ani ženy, stejně tak mohou lákání verbířů podlehnout adolescenti, lidé středního věku, stejně jako senioři. Také malé děti mohou být členy sekty, v takovém případě nebývá rozhodnutí jejich volbou, ale rozhodnutím jejich rodičů, kteří do sekty vstupují v době, kdy je dítě ještě malé, případně ještě před tím, než se dítě narodí. Jedná-li se o dospívající, hovoří se o období, kdy sami sebe hledají, potřebují patřit do nějaké skupiny, procházejí stresem ve zkouškových obdobích, prožívají neshody v rodině, domnívají se, že jim rodiče a všeobecně dospělí nerozumí. Velmi často mohou přitažlivosti sekty podlehnout, protože lákavá nabídka ve strany verbířů, milé a slušné vystupování jednotlivých členů může na první pohled na dospívajícího působit třeba jako ráj na zemi. Samozřejmostí je, že verbíři záměrně nevystavují potencionálního člena sekty všemu, co by jejich členství obnášelo, popíše mu seskupení jako tu jeho nejlepší volbu a mladý člověk rázem vidí řešení, které ho naplní, uspokojí a bude mít v jeho životě smysl. (Porterfieldová, K., 1995; Nálevková in Wiebeus, 2006)

Stejné potřeby může pociťovat člověk například, když prochází krizí středního věku. Neshody v manželství, případně rozvod, období kdy jejich děti dospěly a již kontakt s rodiči moc neudržují, vliv může mít také nespokojenost v zaměstnání, práce ho nenaplnuje a v tu chvíli na něj na ulici promluví milým slovem verbíř a slibuje mu krásnou budoucnost, nové přátele, nové, jiné, lepší možnosti. Porterfieldová ve své knize O sektách uvádí: *„Když děti odrostou a odejdou z domova, rodiče si musí zvyknout na novou svobodu. To často vyvolá stejné otázky, s jakými se utkávají mladí lidé uprostřed krize své identity: ‚Kdo jsem?‘ a ‚Co teď udělám se svým životem?‘“* (Porterfieldová, K., 1995, s. 48). Podobných situací v životě člověka může nastat mnohem víc a každá pochybnost a nejistota samozřejmě z člověka udělá tu nejvhodnější kořist pro sektáře. Skutečnost, že sektě bude muset následně podstoupit veškerý svůj majetek, že bude muset omezit kontakt se svou rodinou, s přáteli a prakticky s celým okolním světem mu v tu chvíli samozřejmě nesdělí. Možná by v daný okamžik člověk ani nepovažoval vše, co bude muset obětovat, za něco důležitého. Vždyť přece získá nové přátele, nové zázemí, názory a víru, s kterou třeba i bude souznít. Ale je tomu opravdu tak? Skutečně se nachází člověk v takové

situaci, že nevidí jinou cestu, než tu, která je mu nabízena sektou? Mnoho odborníků uvádí, že vše co činíme, je naše svobodná volba, tedy i rozhodnutí stát se členem sekty je svobodné. Jenže kdo by odolal krásným slovům kvalitního manipulátora a tím kvalitním manipulátorem verbíři bezpochyby jsou. (Porterfieldová, K., 1995)

Nejžádanějším cílem pro sektáře se stávají naši senioři. Vidina našetřených peněz na stáří je pro verbíře velmi lákavá. Porterfieldová zmiňuje: „*Tito lidé se musí často vyrovnávat s nemocemi, se smrtí blízkých a většinou se jen nesnadno smiřují s blízkostí smrti vlastní.*“ (Porterfieldová, K., 1995, s. 49)

Mnoho lidí se pozastavuje nad tím, že v naší společnosti existují vůbec jedinci, kteří jsou ochotni, ať už z jakéhokoliv důvodu do sekty vstoupit. Co je ale jednodušší v době, kdy se nám hlavou honí otázky, na které neznáme odpovědi a vidíme skupiny, které odpovědi na všechny tyto otázky znají a nám se líbí, zamlouvají se nám? Poslouchat všechny tyto odpovědi sektářů, aniž bychom sami museli rozhodovat o tom, co je dobro a co je zlo. Na získávání nových členů je kladen velký důraz a neúspěch verbíře může být dokonce vůdcem sekty potrestán. Nemůžeme se tedy divit verbířům, že ve svém vábení jsou schopni lži, nebo záměrného zamlčování pravdy. Při přednáškách, na které verbíři potencionální členy sekty pozvou, bývá řečníkem záměrně používán monotónní hlas, přestávky jsou vyloučené. Přisedící se cítí unavení, klidní, jako by byli u hypnotizéra. A svolní k čemukoliv. Takové vědomé manipulaci ze strany sektářů jen málokdo odolá. Manipulace je totiž snaha o působení na myšlení a chování druhé osoby nebo více osob. Manipulovat znamená vědomě i nevědomě používat všech technik manipulace, aby manipulátor s jednáním s druhou osobou dosáhl prosazení svých cílů a přání. K termínu manipulace se vyjadřuje ve své knize Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství také Z. Vojtíšek: „*Psychická manipulace může pokračovat i po náboru. Její role je pak posílení skupinové soudržnosti, zvýšení výkonu skupiny a prevence odpadlíků.*“ (Vojtíšek, Z., 2005, s. 161) Kurt Lewin popisuje tři etapy, kterými si člověk po vstupu do sekty musí projít. Jedná se o rozmrazení, změnu a zmrazení. (Lewin, K., 1947)

- **Rozmrazením** můžeme chápat izolaci od okolního světa, je to takové opuštění vlastního já. Aby k tomu mohlo dojít, vystaví je



spánkovému deficitu, jídlo je podáváno bez potřebných bílkovin, nesmí chodit do práce, mohou být nuceni žebrať na ulicích. Jedinec je manipulován, není to jeho rozhodnutí, jedná se o nátlak. V celém tom zmatku, kterým prochází, se však ještě více podvolují autoritě. (Lewin, K., 1947)

- **Změna** je taková fáze, kdy člověk už dělá vše bez duše, nereaguje na obavy okolí, sekta mu všechny otázky vysvětlila, vnitřně si je zpracoval. Dokonce může dojít ke změně identity, vlastního jména. (Lewin, K., 1947)
- **Zmrazením** už člověk sám sektě dělá reklamu, dostal se na určitou pozici v sektě a může mít pod sebou nově získané členy. (Lewin, K., 1947)

## 2.3 Nebezpečí sekt

K. Porterfieldová v knize O sektách mimo jiné zmiňuje: „*I když nějaká náboženská skupina splňuje všechny podmínky pro to, aby mohla být nazývána sektou, ještě to neznamena, že musí být nebezpečná.*“ (Porterfieldová, K., 1995, s. 19) Přitom ale vysvětluje, že ve světě existuje čím dál více společenství, které je možné nazývat termínem nebezpečné nebo destruktivní sekty. V těchto sektách podle K. Porterfieldové jsou pak jedinci vystavováni mentálnímu programování. „*Když jsou lidé po několik týdnů vystaveni mentálnímu programování, začnou víc a víc ztrácet schopnost samostatného myšlení, cítit emoce a zacházet s nimi tak, jak je zvykem ve světě mimo sektu.*“ (Porterfieldová, K., 1995, s. 93) Dalo by se říci, že stejného názoru jsou i jiní autoři. Podle Nálevkové in Wiebeus: „*Sekty zcela záměrně ničí vůli jednotlivců, kteří už sami o sobě nejsou nic. Jsou bez společenství takřikajíc bezcenní.*“ (Nálevková in Wiebeus, 2006, s. 27) A. Moyano uvádí: „*Postupně a nenápadně ukrajuje sekta člověku schopnost vlastního kritického úsudku a upevňuje jeho závislost na celé skupině podle přání vůdce, který tak vládne nástroji k udržení podřízenosti svých stoupenců. Jedinci je tak výslovně odepírána možnost uvažovat o stavu věci, omezena jeho schopnost svobodného myšlení a nakonec*

*se dostává na úroveň papouška, který, aniž by si to uvědomoval, jen opakuje myšlenky, jichž se mu dostalo od autority sekty a jež v konečné fázi považuje za vlastní.“* (Moyano, A., 2002, s. 46) Autoři odborných publikací se dále shodují, že o nebezpečnosti sekt nemůže rozhodovat nesnášenlivost jinak smýšlejících lidí, jako tomu bylo například v situaci, kdy lidé byli nabádáni, aby se nedívali na nějaký film jen proto, že se v něm objevovali herci, o nichž bylo známo, že se hlásí k scientologické církvi. Jestliže je za sektu považován jakýkoliv spolek, který je odštěpením od velké církve, není možné vidět nebezpečí ve všech, které nepatří k žádnému náboženskému společenství. Nebezpečnost nemůže být spatřována ani např. v muslimech žijících v Německu. S jistotou se dá říci, že ohledně muslimů mnoho čtenářů zpozorní, neboť právě toto vyznání v lidech vyvolává jisté obavy. Jenže ani muslim nenazve křesťana za nebezpečnou sektu, i když každý vyznává jen jednoho Boha, který je bezpochyby jiný u křesťana a jiný u muslima. Že není organizace podporována většinou, nebo že nemáme stejné přesvědčení pro názory, které sekta propaguje, rozhodně není důvodem pro odmítnutí nějaké sekty. Hlavní riziko pro člověka je odborníky spatřováno ve chvíli, kdy při spolupráci se sektou se zásadně mění charakter člověk a samotná podstata člověka v takové míře, že vlastně postupem času nemá žádnou šanci ze sekty odejít. V opuštění jako takovém mu nebývá většinou fyzicky bráněno, na člověka je mnohem více vyvíjen duševní nátlak, ničí vůli jednotlivce, je jim sebráno sebevědomí a vtloukáno do hlavy, že bez společenství nebudou schopni života mimo sektu. K. Porterfieldová ve své knize *O sektách* dále vyslovuje názor, kdy: *„Po týdnech nebo měsících strávených v nebezpečné sektě se na jejich členech často začnou projevovat symptomy špatného zacházení.“* (Porterfieldová, K., 1995, s. 119) Další problém u jedinců, kteří jsou členy nějakého společenství, je odborníky považován ve chvíli, kdy člen sekty mívá najednou přátele pouze v rámci sektářské skupiny, nemůže si tedy určit, koho si mezi přáteli ponechá a koho nikoliv. Nezná nic jiného, než aktivity v rámci uzavřené sekty. Před vstupem do sekty prožíval každodenní situace s širokým spektrem lidí. S někým jiným trávil čas v zaměstnání, k jiným osobám se vracel domů, s jinými lidmi chodil do kina, posilovny, na kávu. Sám se rozhodoval, s kým chce trávit svůj čas a s kým ne. Nebezpečnost různých sekt bývá tedy spatřována v znemožnění členům mít vlastní myšlenky a svobodně se rozhodovat. Pokud nám totiž někdo vezme tyto možnosti, vědomě z nás činí nesvobodného člověka. Pro odmítnutí sekty nemůže být uváděno jako důvod, že jsou jiného smýšlení, než většina lidí, neboť ve společnosti je

přece uznáváno mnoho různých názorů. Hlavním hlediskem pro rozhodování by mělo být pouze to, je-li nám dána možnost do společenství dobrovolně vstoupit, ale hlavně z něj také vystoupit. Odborná literatura poukazuje na skutečnost, že většinou do sekty člověka přivede přítel, kterému věří a kterého má rád. Hlavním důvodem pro člověka, který se nechá přesvědčit ke vstupu do sekty, musí být souznění s názory, které sekta hlásá a je tedy jejím poselstvím. Existují sekty, které nutí jedince k prostituci nebo k sexuálnímu zneužívání. Dále sekty mohou vyzývat k hříchu, přestože navenek hlásají morální poslušnost a zdrženlivost. V mnoha sektách vůdci již z principu nenávidí ženy a jsou přesvědčeni o tom, že žena není schopna dosáhnout stejných mentálních hodnot jako muž. Existují také sekty, které prosazují sexuální orgie, převážně je to však k uspokojení potřeb vůdce komunity. Přestože vůdci vědí, že podvod, zneužití pravomoci, zpronevěra, psychický nátlak, kuplířství a nabádání k prostituci jsou považovány za trestné činy, dopouštějí se takovýchto činů.

## 2.4 Opuštění sekt

Podle názorů z odborné literatury opuštění sekty nebývá jednoduchým krokem. Jinak se bude chovat člověk, který sice do sekty vstoupil, ale vše, co mu bylo slibováno, nesplnilo jeho původní očekávání a jiné samozřejmě bude pro člověka, který jako člen sekty procházel vnitřním řádem společenství několik let, přerušil veškeré kontakty s okolním světem, možná opustil původní zaměstnání, které před vstupem do sekty vykonával. Mohl se vzdát své rodiny, přátel. Je jasné, že během pobývání ve společenství se po nějaké době u člověka objeví symptomy špatného zacházení, jak již bylo výše zmiňováno, ať už ze strany členů nebo ze strany vůdce. K určitým takovým příznakům K. Porterfieldová dodává: *„Trvanlivost a intenzita těchto symptomů závisí na tom, jak dlouho člověk podléhal vlivu sekty, a na tom, jak silným tlakem na kontrolu myšlení prošel.“* (Porterfieldová, K., 1995, s. 119) Po celou dobu členství v nebezpečné sektě problémy sílí a přetrvávat mohou i nadále, když už člověk sektu opustí. Společnosti se nedaří porozumět důvodům, které jedince přimějí zůstat i nadále členy sekt, přestože se k nim vůdci začínají chovat špatně. K pochopení by mohla posloužit myšlenka Nálevkové in Wiebeus: *„ Možná to bude znít podivně, ale lidé, kteří chtějí opustit své společenstvo, se vzdávají mnoha věcí. Nevzdávají se sice ničeho, co se zdá hodnotným lidem mimo*

společenství, ale vnitřní připoutání ke společenství má pro takovéto lidi neskutečnou cenu.“ (Nálevková in Wiebeus, 2006, s. 276) A dále pokračuje: „Aby bylo možné takovéto společenství opustit, musel by se člověk od základu změnit. Musel by získat k životu, víře a společnosti úplně jiný postoj. To je uvnitř společenství jen těžko možné.“ (Nálevková in Wiebeus, 2006, s. 274) Dopady existence v sektě K. Porterfieldová ve své knize O sektách vymezuje následovně:

- **Pasivita** – „Lidé, kteří strávili nějaký čas v sektě, bývají pasivní. Protože jsou zvyklí na tvrdý řád a na to, že za ně rozhoduje někdo jiný, zapomněli, co to znamená samostatně myslet.“ (Porterfieldová, K., 1995, s. 119) Aby tedy byli schopni mimo sektu fungovat, muselo by se jim dostávat příkazů, které by vykonávali bez sebemenších připomínek.
- **Ztráta spontaneity** – „Život v sektě a černobílé myšlení, které jej doprovází, nutí členy do velice strnulého chování a myšlení. Nemají smysl pro humor a jen velmi těžce snášejí veselí.“, popisuje mimo jiné K. Porterfieldová. (Portfieldová, K., 1995, s. 120)
- **Potíže s navazováním vztahů** – „Neschopnost členů sekt rozpoznat své emoce a jednat podle nich jim ztěžuje navazování hlubších vztahů.“ (Porterfieldová, K., 1995, s. 120) Není tedy divu, že bývalí členové po opuštění sekty, bývají vůči okolí uzavření a do intenzivnějších vztahů se nepouští. Bojí se, že pokud by někomu vyjádřili své sympatie, otevřeli své srdce, mohli by být potrestáni. (Porterfieldová, K., 1995)
- **Ztráta schopnosti kriticky myslet** – sekta se záměrně snaží připravit členy dovednosti kriticky myslet, po opuštění organizace lidé mohou trpět poruchou vnímání, poruchou paměti, může se objevit porucha schopnosti komunikovat. (Porterfieldová, K., 1995)
- **Vážné citové poruchy** – K. Porterfieldová tuto skutečnost vysvětluje následujícím: „Denní život v sektě přináší více psychologických problémů, když lidé postupně ztrácejí kontakt s vnějším světem. Jedním ze znaků citové deprivace, kterou tito lidé trpí, jsou halucinace způsobené nedostatkem spánku, podvýživou a neustálým bombardováním různými technikami ovládnutí myšlení. Dalším symptomem je paranoia, falešná představa, že jim někdo chce ublížit.“ (Porterfieldová, K., 1995, s. 121)

Snížení sebedůvěry člena sekty a pocity viny mohou u jedince vyústit v sebevražedné sklony.

- **Nemoc a závislost** – *„Členové sekty obvykle trpí mnoha chorobami zapříčiněnými stresem,.... Jejich imunitní systém, obrana organismu proti nemocem, může být úzkostí, nedostatkem spánku a podvýživou silně oslaben, takže daleko častěji podlehnou chřipkám a jiným onemocněním.“* (Porterfieldová, K., 1995, s. 121 a 122)

Sekta ze všech sil usiluje o to, vytvořit v člověku tak velkou závislost na ní samé, že prakticky nebude jedinec schopen společenství dobrovolně opustit. Ať už budou jeho vnitřní pocity jakékoliv, život mimo sektu si nebude umět představit. Do velké míry bude ovlivněn psychický stav jedince, smyslové vnímání, citová oblast, oblast vztahů, navazování kontaktů. Do značné míry bude ztížena jeho finanční situace, která může být ovlivněna ztrátou bývalého zaměstnání nebo se bude jednat o majetek, který během členství sektě odevzdal. Začínat v určitém věku znova mimo sektářskou organizaci určitě není jednoduché. Proto všechny tyto argumenty může jedinec vnímat jako důvod zůstat i nadále členem sekty. (Porterfieldová, K., 1995; Nálevková in Wiebeus, 2006; Moyano, A., 2002)

Faktory, které vedou člena sekty k jeho odchodu, se mohou podle Z. Vojtíška lišit a mohou být ovlivněny následujícími aspekty: *„záleží nejen na povaze náboženského hnutí a na jeho způsobu chování k těm, co odešli, ale záleží i na věku odcházejících, na délce jejich angažmá a jejich postavení v hnutí, na rodinné situaci a v neposlední řadě i na jejich způsobu odchodu (dobrovolném či nedobrovolném, náhlém nebo připravovaném).“* (Vojtíšek, Z., 2007, s. 180) Odborníci se dále shodují na existenci tří způsobů, kterými je možné sektu opustit. Jedná se o vyhnání, odchod a vyvedení.

- **Vyhnáním** je chápáno vyloučení člena ze strany sekty. V takovém případě to bývá obvykle způsobeno tím, že jedinec se začíná vymaňovat z manipulace, začíná si prosazovat své názory a pro organizace se stává nepohodlným. Děje se tak ale také v situacích, kdy již sekta jedince obrala o celý jeho majetek a finance a tím už prakticky nemá vůdci co nabídnout.
- **Odchod** je vlastně dobrovolné rozhodnutí samotného člena sekty opustit, kterého pak ale ostatní nenazývají jinak, než odpadlík.

- **Vyvedení** se může uskutečnit pomocí rodinného příslušníka v okamžiku, kdy získá členovu důvěru a dokáže ho přesvědčit. Po takovém opuštění sekty může být pro jedince návrat k životu mimo společenství jednodušší, neboť zde může být spatřována jistá podpora rodiny, která jedinci v návratu k normálnímu životu jistě pomůže.

Někdy může být jedinec ze sekty vyobcován a to v případech, kdy začíná klást hodně otázek, neuposlechne rozkazů, které mu jsou dávány, porušují vnitřní řád sekty, anebo organizaci vzniknou díky nim problémy. Nezískají-li pro společenství nové členy, nezajišťují sektě přísun peněz, stávají se pro sektu nepotřebnými. (Porterfieldová, K., 1995; Nálevková in Wiebeus, 2006; Vojtíšek, Z., 2007)

Jako další důvody pro opuštění sekty se Porterfieldová ve své knize o sektách uvádí následující:

- svatba, založení rodiny s nečlenem sekty a vlastně touhou vybrat si protějšek sám
- stesk po minulosti, členech rodiny, kamarádech
- nedokáží se smířit s činy, které pod nátlakem sekty vykonali
- uvědomili si, že život v sektě není takový, jaký jim byl na počátku vylíčen
- nedůvěřuje již vůdci sekty
- přestává být na sektě závislý díky kontaktu s vnějším světem
- pocity nedocenění za svou práci a obětavost
- ovlivnění jiným členem, který se již k odchodu rozhodl (Porterfieldová, K. 1995)

Jsou mezi námi však i jedinci, kteří nenašli tolik síly, aby sektu opustili. Často to bývá způsobeno tím, že přišli o rodinu, neboť rodinní příslušníci se k nim po vstupu do sektářské organizace obrátili zády. Byli tedy zavrženi. Mnoho členů ztratilo jisté návyky, nemuseli se při pobytu v sektě zabývat obstaráváním jídla, zajišťováním šatstva, nebyli nuceni řešit bydlení. Představa řešit tyto věci je pro ně nereálná. V mnohých ale převládají obavy o svůj život, protože existuje mnoho sekt, které členům vyhrožují, nebo jim dokonce násilím v odchodu brání. (Porterfieldová, 1995)

Tak jako je k odchodu uváděno vícero důvodů, existuje také několik způsobů, jakým členové sekty opouštějí. Pokud se jedinec bojí, odchod před ostatními tají. Dalším způsobem bývá opuštění plánované. Jestliže jedinec v sektě stráví dlouhou dobu a již nesdílí s vůdcem sympatie, odchází veřejně a hlasitě vyslovuje před ostatními členy rozhořčení a nechuť. (Sekta – Aktuálně.cz)

### 3. Život mimo sekty

Jestliže jedinec podléhá tlaku ze strany sekty za svého členství v sektě, mělo by být pro něj úlevou, když sekty opustí. Přesto se ve společnosti jeho nepocítění úlevy setkává s nepochopením. Nálevková in Wiebeus uvádí: *„Lidem, kteří se připojili k sektě, není jistě snadné porozumět. Myšlenkový svět takových společností se zdá být vnějšímu pozorovateli příliš zmatený.“* (Nálevková in Wiebeus, 2006, s. 271) Ať už existují jakékoliv názory ze strany vnějšího pozorovatele, v samotných sektách je tomu jinak. *„I ten,“* pokračuje dále Nálevková *„kdo se vnitřně odpoutal od všemocné postavy vůdce sekty, kdo už nenaletí na princip odměny a trestu, bude mít problémy se od sekty opravdu odpoutat. Takové odpoutání znamená také si přiznat, že člověk žil po delší dobu v úplném klamu a teď musí hodit přes palubu všechny věci, které po dlouhou dobu věřil.“* (Nálevková in Wiebeus, 2006, s. 271) Stejný pohled je spatřován také v díle K. Porterfieldové: *„Ať už odpadlík odejde ze sekty jakkoliv, pocituje na sobě následky tohoto setkání ještě dlouho po zrušení kontaktů se sektou.“* (Porterfieldová, K., 1995, s. 134) Po vystoupení ze sekty se u bývalého člena objevují pocity zmatku a odcizení, což bývá způsobeno ovládnutím myšlení. Svět, do kterého se vrací, se jim zdá být cizí. Může se stát, že se opět setkají se svými bývalými přáteli a kamarády, jenže za jejich pobytu v sektě, již mají tito lidé jiné životy a najednou si jedinec uvědomuje, že do jejich životů už nepatří, mohou mít pocit, že si spolu už ani nerozumí. Dlouhodobý pobyt mimo vnější svět je připravila o možnost vrátit se zpět tam, kde byli před vstupem do sekty. Změna mohla proběhnout v oblasti módních trendů, hudebních stylů, politické situace i televizních pořadů. Vyrovnávat se nemusí pouze s okolním světem, mnohem těžší je vyrovnat se s myšlením a cítěním uvnitř jich samotných. Člověk se snaží zkušenost se sektou v sobě uzamknout, odsunout ji. Porterfieldová uvádí, že: *„Ať se snaží zapomenout a vyloučit*

svou zkušenost se sektou jakkoliv, běžně se stává, že jim tato zkušenost vypluje – jak se nazývá psychický stav v něčem velice podobný **flashbacku** po užití drogy, během něhož je člověk proti své vůli ovládnut a vhozen zpět do své odsouvané zkušenosti.“ (Porterfieldová, K., 1995, s. 135 a 136) Takové vyplouvání je pak vyjadřováno, jako by jedinci žili v jedné chvíli dvojitý život. Je možné přisuzovat tuto skutečnost rozpolcené osobnosti. Stejnou zkušenost popisuje také Moyano: „ V průběhu následující rekonvalescence a začleňování do ‚normálního světa‘ prochází bývalý sektář obdobím krize, během které zažívá časté příhody zmatení mysli a ‚flash-back‘, jež ho duševně navracejí k okamžikům nebo scénám prožitým v řadách sekty.“ (Moyano, A., 2002, s. 52) K vyvolání zmíněných pocitů může dojít prakticky kdykoliv, hlavními spouštěči bývá stres, únava, deprese, případně pouhé myšlenky zaměřené na sekty. Lidé mohou prožívat střídání nálad, trpět nespavostí, ale také očekávající nebezpečí ze všech stran. „Jelikož každý bývalý člen je jiný a jeho zkušenosti se liší, liší se i jejich problémy po návratu do vnějšího světa. Proto je možné s jistotou říci jedině to, že problémy po návratu mají všichni.“ (Porterfieldová, K., 1995, s. 136) A dále zmiňuje ještě několik problémů, které se u bývalých členů sekt objevují:

- „pocity nesmyslnosti, bezvýznamnosti
- lítost nad ztraceným časem
- citová propadnutí a zhroucení
- úzkosti a panické pocity ohrožení
- vztek na sebe a na sektu
- pocity viny za to, co učinili v době života v sektě, pocity viny za to, že ostatní, s nimiž tento život sdíleli, jej stále ještě žijí
- stesk po lidech ze sekty
- pocity hanby a vnitřní nejistoty
- nedůvěra k lidem i skupinám
- osamocení a izolovanost“ (Porterfieldová, K., 1995, s. 136 a 137)

Dalším šetřením s bývalými členy sekt by bylo jistě možné zjistit mnohem více potíží, se kterými se musí jedinci potýkat. Avšak lidé, kteří členy nějaké sektářské organizace byli, nejsou k tomuto tématu sdílní. Není možné se jim divit. Jedná se zřejmě o velmi citlivé téma a také každá vzpomínka je vrací do minulosti, od které se chtějí odpoutat. S jistotou je možné



řící, že taková skutečnost je od základu změni, změni se charakter, osobnost a je možné se domnívat, že také celkový pohled na svět. (Nálevková in Wiebeus, 2006; Porterfieldová, K., 1995; Moyano, A., 2002)

#### 4. Možnosti prevence

Existuje nějaký způsob, jak můžeme rozeznat dobré náboženské skupiny od nebezpečných sekt? Na rozdíl od nebezpečné sekty, v dobré náboženské nebo vzdělávací skupině je nám vštěpováno, že za svůj život a svá rozhodnutí neseme plnou odpovědnost sami. Na problémy nám nejsou nabízeny různé zázračné léky, ale naopak je nám poskytováno vedení, podpora, případně druhy sebevzdělávacích metod. Smysl pro humor a smích se na rozdíl od sekt projevuje u všech členů, včetně vůdců bezpečných skupin. Před rozhodnutím vstoupit do jakékoliv skupiny bychom si měli položit několik otázek:

- Budou nás brát takové, jací jsme?
- Kolik příkazů a zákazů je ve skupině?
- Můžu mít svůj názor, přestože se nebude shodovat s názory vůdce?
- Mohu bez problémů navštěvovat rodinu a přátele?
- Považuje skupina lidi mimo skupinu za nebezpečí?
- Nebudou mi odírány základní biologické potřeby?
- Je mé členství podmíněno odevzdáním svého majetku skupině?
- Existují ve skupině stejná pravidla pro členy i vůdce? (Porterfieldová, K., 1995)

Prostudováním odborné literatury s kombinací vlastních schopností nebudeme proti manipulaci chráněni, ale mohou nám poskytnout takový pohled na věc, díky kterému budeme schopni odhalit nebezpečnou sektu ještě předtím, než nás připraví o vlastní úsudek. Při vypracovávání bakalářské práce a vyhledávání zdrojů, ze kterých by mohlo být čerpáno, bylo pozitivním zjištěním, že na stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je k dispozici rámcový koncept ohledně Nových náboženských hnutí. Koncept vypracovala PhDr. Lenka Skácelová a PhDr. Romana Ferbarová. Nazván je *Co dělat, když – intervence pedagoga*. Rámcový koncept seznamuje pedagogy s náboženskými skupinami, se sektami, s kulty. Specifikuje typické rysy daných společností, nabízí přehled hlavních rizikových faktorů, tedy

potřeby jedince a nabídky ze strany sekt, aby došlo k naplnění těchto potřeb. Vymezuje také postup, který by měl pedagog využít v případě, že se setká v prostředí školy s jevy, které jsou u sekt charakterizovány. V rámcovém konceptu je dále vymezen legislativní rámec. Pedagogům je zde ukázáno, jak by měli postupovat, zdůrazněno, že prevence již v rámci školy je velmi důležitá, jsou zde vymezeny možnosti i limity pedagoga a uvedeno, v jakém případě vyrozumět Policii ČR, případně OSPOD. Prvotní nadšení vystřídalo rozhořčení, proč tato metodika není pedagogy využívána na všech školách? Dle jednacního čísla, které je MSMT – 1999/2015 je jisté, že se nejedná o záležitost zcela novou. Přesto se dá říci, že z velké části základních a středních škol v ČR nebyla během posledních let neprovedena žádná osvěta, která by děti a studenty seznámila s problematikou sekt. Mají-li být děti a dospívající ochráněni před podlehnutím nátlaku některých nebezpečných sekt a nabízí se prostředky, kterými by mohli být děti a studenti obeznámeni s danou problematikou, jsou opravdu pedagogové natolik zaměstnáni jinou výukou, nebo to není považováno za důležité? Možností zůstává, že v sektách pedagogové nespátřují žádné nebezpečí, případně roli informátora přenechávají rodičům.

## II. Výzkumná část

Před zahájením samotného výzkumného šetření bylo nutné stanovit cíl výzkumné práce. Vytyčenému cíli výzkumu byla následně přizpůsobena metodika provádění výzkumu. Cílem bakalářské práce je potvrdit nebo vyvrátit negativní působení sekt na chování dospělého člověka. V prvopočátku stála domněnka, zkoumat problematiku sekt s respondenty, kteří byli členy sekty, případně ještě stále jsou. Při oslovování respondentů se však projevila neochota oslovených se výzkumu účastnit, neboť tato zkušenost je pro ně natolik citlivá, že se k ní nechtějí vracet. Bylo nutné změnit úhel pohledu, prvotní myšlenku přehodnotit a zaměřit pozornost na daný problém z hlediska informovanosti veřejnosti a jejich názorů na sektářské organizace. Jako nejvhodnější pro výzkumnou část byl zvolen kvalitativní výzkum s designem případové studie.

### 5. Kvalitativní výzkum

Přestože je mnoha odborníky kvalitativní výzkum považován za jistý doplněk výzkumů kvantitativních, je možné ho použít v případech, kdy by se pro řešení výzkumného problému jevil kvantitativní výzkum nedostačující. Není pochyb o tom, že oba přístupy mají své výhody i nevýhody, nikdy by však neměl být jeden druhému nadřazen. V sociálních vědách má již nyní kvalitativní výzkum své místo a je na stejné úrovni, jako ostatní formy výzkumu. Kvalitativní výzkum si klade za cíl hlubší porozumění zkoumané skutečnosti. Na rozdíl u kvantitativního výzkumu je u výzkumu kvalitativního menší počet respondentů, výzkumník je přítomen situaci. Problém bývá na rozdíl od výzkumu kvantitativního zkoumán do hloubky, tedy konkrétněji. J. Hendl uvádí: *„Kvalitativní výzkum se provádí pomocí delšího a intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny jedince či skupiny jedinců. Tyto situace jsou obvykle banální nebo normální, reflektující každodennost jedinců, skupin, společností nebo organizace.“* (Hendl, J., 2008, s. 49) Výhody kvalitativního výzkumu bývají spatřovány v jeho pružnosti. Výzkumníkovi totiž v průběhu sbírání dat bývá nabídnuta možnost rozhodnout se, jestli změní formulaci otázky, případně bude otázka doplněna o jinou, která by ho ještě více uvedla do samotného nitra problému, který výzkumník svým výzkumem zkoumá. Teorie nevzniká na samém počátku výzkumu, ale až v jeho průběhu. Jednotlivé fáze kvalitativního výzkumu nemůžeme jednoznačně stanovit, je totiž možné, aby analýza dat a jejich sběr probíhal současně. Místo setkání a pozorování, stejně jako výběr

respondentů si výzkumník volí sám, dle vlastního uvážení. Pro vypracování bakalářské práce je použití kvalitativního výzkumu výhodou.

## 5.1 Případová studie

Pro vypracování výzkumné části bakalářské práce byla z metod kvalitativního výzkumu zvolena případová studie, nazývaná též kazuistika. J. Hendl zmiňuje: „*Výzkum pomocí případové studie se zaměřuje na podrobný popis a rozbor jednoho nebo několika málo případů.*“ (Hendl, J., 2005, s. 103) Ty pak spojuje jeden případně několik společných znaků. Na rozdíl od kvantitativního výzkumu, kde bývá sbíráno od velkého počtu respondentů jen velmi malé množství dat, případová studie sbírá od jednoho nebo několika málo případů větší množství dat. A protože Stake (1995) uvádí, že lidé mohou být vhodně zvolenými kandidáty pro případovou studii, může být za vhodně zvolený způsob pro vypracování bakalářské práce považována právě případová studie. (Hendl, J., 2005)

## 5.2 Metodika a cíl výzkumu

Na samém začátku bakalářské práce bylo hlavním cílem zjistit, do jaké míry a jakým způsobem je chování dospělého člověka ovlivněno při negativním působení sekt. Jako nejvhodnějšími kandidáty na respondenty se jeví jedinci, kteří byli, nebo stále ještě jsou členy nějaké sektářské organizace. Nevolí oslovených respondentů došlo k pozměnění původní myšlenky a další kroky byly zaměřeny na hledání respondentů různých věkových kategorií, kteří sice nejsou členy žádné sekty, ale jejichž názor na sekty by přesto mohl být přínosem pro bakalářskou práci, která by následně mohla případné rizikové chování potvrdit nebo vyvrátit.

Sběr dat probíhal pomocí polostandardizovaného rozhovoru. Cíl a záměr byl sice pevně stanoven, přesto nebylo nutné dodržení přesné formulace otázek ani jejich pořadí. Důležité však bylo, aby se rozhovor alespoň částečně dotkl každé z cílových oblastí výzkumu. Seznam okruhů, na které byly následně během rozhovoru otázky směřovány, byl stanoven ještě před zahájením jednotlivých rozhovorů. Konkrétní rozhovory byly provedeny s celkem pěti respondenty. Jednalo se o respondenty ve věku 17 až 41 let, kteří byli ochotni odpovědět na několik otázek ohledně sektářských organizací. Jednalo se o jednoho muže a čtyři ženy z oblasti Olomouckého kraje v období leden až březen 2021. Jelikož se nejedná o

velkou skupinu respondentů, není možné výsledky šetření považovat za názor celé společnosti.

Aby mohla být z rozhovoru data získána, bylo nutné sestavit okruhy, jež budou součástí polostandardizovaného rozhovoru. Tyto okruhy pak byly doplněny o otázky, které pomohou téma dále rozvíjet. Otázky tvořily jistou hierarchii tak, aby bylo možné se v rozhovoru lépe orientovat. V samém úvodu byly položeny otázky, které se zaměřovaly na identitu, vzdělání a povolání respondentů, aby bylo možné více specifikovat, o jakou skupinu respondentů se jedná. Následně byly respondentům kladeny konkrétnější otázky týkající se daného tématu celé práce.

Sběr dat probíhal v období tří měsíců letošního roku, tak jak již bylo výše zmíněno. Respondenti byli nejprve seznámeni s tím, že z rozhovorů bude pořízen záznam pomocí diktafonu. Tyto záznamy byly následně přepsány do podoby písemné. Informace pořízené během rozhovorů, které se však netýkaly předem vymezených okruhů, nejsou v rozboru rozhovorů uváděny. Součástí textu jsou přímé citace respondentů, tyto byly přepsány doslovně.

#### **Předem byly stanoveny následující okruhy:**

- I. Povědomí veřejnosti ohledně sekt
- II. V čem jsou veřejností spatřována rizika pro společnost
- III. V jaké oblasti se projeví negativní působení u stávajících případně bývalých členů

### **5.3 Sběr dat a jeho průběh**

Během empirické části výzkumu bylo provedeno pět rozhovorů s cílovou skupinou osob ve věku 17 až 41 let. Sběr dat probíhal v období leden až březen 2021 v rámci České republiky, speciálně v Olomouckém kraji. Rozhovory s respondenty byly přepracovány a v práci se vyskytují ve zkrácené a ucelené podobě, díky čemuž bylo možné odpovědět na předem stanovené výzkumné okruhy. Použita byla metoda otevřeného kódování. J. Hendl uvádí: „*Otevřené kódování lze aplikovat různým způsobem. Lze kódovat slovo po slovu, podle odstavců, anebo podle celých textů a případů.*“ (Hendl, J., 2005, s. 247)

Předem stanovené okruhy je možné chápat spíše obecněji. Tím se nabízí možnost zvolit více podkategorií, které je možné do okruhů zařadit, čímž se dá rozhovor více rozvíjet. Pro kvalitativní výzkum byly v rámci bakalářské práce vytvořeny následující podkategorie:

- 1) **Sekty** – zaměřuje se na vymezení pojmu, zabývá se otázkou uvedení konkrétních příkladů sekt, osobní zkušenost se sektářskou organizací, případně s členy některé sekty
- 2) **Rozhodující období pro vstup do sekty** – otázky zaměřené na názory ohledně rizikovosti potencionálních členů, příčiny, které vedou jedince k rozhodnutí stát se členem, zda pro vstup do sekty hraje nějakou roli věk
- 3) **Nábor a motivace členů** – jakým způsobem k náborům dochází, čím jsou jedinci ze strany sektářů motivováni
- 4) **Riziko pro společnost** – v čem jsou ze strany sekt spatřována rizika pro společnost, případně respondenti nevidí důvod k obavám
- 5) **Dopady na členy** – jaký má sekta dopad na jedince, který je členem nějaké sekty a jaký je spatřován u lidí, kteří sektářskou organizaci opustili

#### **5.4 Etické aspekty výzkumného šetření**

Respondenti výzkumu byli seznámeni s tím, že jejich účast na výzkumu je dobrovolná a mají právo z výzkumu kdykoliv vystoupit. Respondenti byli dále seznámeni s časovými a dalšími podmínkami, ve kterých bude samotný výzkum probíhat. Před začátkem výzkumu byl respondenty podepsán souhlas s účastí ve výzkumu, v případě jedné nezletilé respondentky byl písemný souhlas podepsán jedním z jejích rodičů. Z důvodu anonymity tyto písemné souhlasy všech účastníků nejsou přílohami samotné bakalářské práce. Respondenti byli ujištěni, že jejich osobní údaje nebudou ve výzkumu zveřejňovány a budou jim přiděleny smyšlené iniciály. Respondenti byli seznámeni s nutností pořízení nahrávky rozhovoru a dále byli ujištěni o skutečnosti, že nahrané rozhovory, které budou sloužit k přesné interpretaci zjištěných dat, budou následně smazány.

## 6. Prezentace výsledků

Z důvodu zachování jisté míry anonymity u zvolených respondentů, nejsou uvedena jména respondentů, ale pouze iniciály ve smyšlené podobě. Věk, dosažené vzdělání a pracovní zařazení respondentů, obsažené ve výzkumné práci, jsou uvedeny pravdivě, aby bylo možné dokázat, že respondenty nemohlo ovlivnit vzdělání, případně stejné pracovní zařazení.

	Iniciály	Věk (let)	Pohlaví	Vzdělání	Povolání
1.	V. K.	39	Žena	Základní	Dělnice
2.	S. Š.	30	Žena	SŠ - předškolní a mimoškolní pedagogika	Učitelka v mateřské škole
3.	T. T.	23	Muž	SŠ - strojírenská	Obsluha CNC strojů
4.	K. T.	17	Žena	Základní	Studentka SŠ, obor sportovní a rekondiční masér
5.	P. V.	41	Žena	VŠ - sociální práce	Invalidní důchodce

Tabulka č. 1 – údaje o respondentech

### 6.1 Případová studie č. 1 – V. K. – žena, 39 let

Jedná se o ženu, se kterou jsem se nesetkala poprvé. Vzájemné setkání proběhlo před necelým rokem během jistého semináře, který se zabýval ezoterikou. Paní je sympatická mladá žena, komunikativní, z pohledu zájmu o ezoteriku existuje předpoklad, že ohledně sektářských organizací má určitý přehled.

#### Rodinná anamnéza

Respondentka V. K. se narodila jako zdravé dítě do již nefunkční rodiny, matka se o rodinu moc nestarala, často střídala partnery, proto dětství V. K. prožívala více méně u svého biologického otce. Měla dva sourozence, ti však žili s matkou. Situací rodiny bylo nejvíce ovlivněno dospívání ženy, kdy v necelých šestnácti letech otěhotněla a z tohoto důvodu nedokončila vzdělání na střední odborné škole. S partnerem a otcem svého dítěte nebyla v manželství, ale sdíleli společnou domácnost do chvíle, než dítěti bylo pět let. V tu chvíli ji partner opustil kvůli jiné ženě. Respondentka, jako mladá matka, svou dceru vychovávala sama, za podpory jak finanční tak psychické pouze ze strany svého biologického otce. Po náhlém úmrtí otce se musela spoléhat sama na sebe. S matkou se nestýkala, vinila ji z nedostačujícího rodinného zázemí, které musela během utváření své osobnosti zažívat. O

životě své matky proto moc neví, jak žila, věděla jen z doslechu. Cestu si k sobě našly až během posledních let, kdy její matka onemocněla. Rozhodla se být jí v těžkých chvílích jejího života tou největší oporou, které se jí samotné ze strany matky nikdy nedostávalo. Citové strádání a nedostatek mateřské lásky ovlivnil zbytek života V. K.. Přestože vzdělání nedokončila, absolvovala několik rekvalifikačních kurzů a pracuje jako dělnice ve fabrice, která zajišťuje součástky pro automobilový průmysl. Pověst její matky ji zasáhla natolik, že se rozhodla po odchodu svého partnera žít sama. Volný čas zaměřuje na ezoteriku a zdokonalování v oblasti čarodějnictví.

### **Okruh č. 1 – Sekty**

Respondentka V. K. (39) projevuje zájem o ezoteriku a jiné tajemno ukrytu do praktik čarodějnictví, pod pojmem *sekta* si představuje skupinu osob, kteří se snaží před ostatními lidmi prosazovat vlastní názory, přesvědčení a společné zájmy. Ohledně uvedení příkladů sekt bylo spatřeno zaváhání: *„Nejsem si úplně jistá, jestli také čarodějnictví je považováno za sektu, tedy bych asi zmínila pouze Svědky Jehovovy a Satanisty u kterých mám určitou jistotu, že mezi sekty zařazení jsou. S Jehovisty mám i docela nepříjemnou zkušenost. Jednou zazvonili na zvonek u dveří, byla jsem právě po noční, rozespalá, začali mi vnucovat časopis, abych si ho přečetla. Když jsem odmítla, že nemám zájem si něco takového číst, začali se chovat povýšeně, vnucovat mi jejich víru, což bylo pro mě značně nepříjemné.“* V. K. dále dodává, že takové chování spatřila poprvé. Přestože se již několikrát setkala se Svědky Jehovovými, jednalo se vždy o slušně oblečené ženy nebo muže, kteří na autobusových zastávkách nebo vlakových stanicích mile osloví kolemjdoucí a nabízí jim časopis Strážná Věž, nikdy se nesečkala s tak nevhodným chováním, které se objevilo u zmiňovaných, kteří za ní přišli domů. Jinou zkušenost s členy sekty neuvádí.

### **Okruh č. 2 - Rozhodující období pro vstup do sekty**

S jistotou V. K. (39) odpovídá, že věkem ovlivněno rozhodnutí stát se členem není. Rizika vnímá u jedinců každé věkové skupiny. Hlavní důvod spatřuje v osobní situaci, kterou právě jedinec prožívá. *„Mám známou, kterou opustil manžel, při rozdělení majetku ji obral o velkou spoustu peněz. A pak potkala sympatického chlapíka, dala se s ním do řeči a ruka byla v rukávu, jak se říká. Ne ale vztah pro normální život, ale stalo se z toho silné pouto pro sektu. Teď už nemá vůbec nic, ale podle ní má přece jiný život. Změnila se, jenže co jí mám říct, když tvrdí, že je takto šťastná.“* uvádí V. K.



### **Okruh č. 3 – Nábor a motivace členů**

*„Protože můžu vycházet pouze ze setkání s Jehovisty, nedokážu říct, jak probíhá nábor nových členů, kromě toho, že si přečtete jejich časopis a ozvete se jim pak sami.“* říká V. K.. Jak mohou být členové motivováni, netuší, ale domnívá se, že jim je slibována lepší budoucnost, noví přátelé, třeba i nabídka jisté pracovní pozice. Když si vzpomene na svou známou, zmiňuje V. K.: *„Jí nemusel nikdo k ničemu nutit. Byla tak vyčerpaná ze složitého rozchodu s manželem, cítila se podvedená, využitá, že když se na ni týpek usmál a vykládal jí, jak skvělý život on má, jak ho všichni mají rádi a jí že budou mít taky, nemusel říkat nic víc. Potřebovala prostě někam patřit a udělat tlustou čáru za minulým životem.“*

### **Okruh č. 4 – Riziko pro společnost**

Rizika pro společnost paní V. K. (39) v sektách nespatřuje. Nebezpečí vnímá spíše uvnitř společenství, než mimo něj. *„Jestliže někomu totálně vymyjete mozek, klidně se nechá přemluvit i k hromadné sebevraždě. A to je potom neštěstí. V tom vidím nebezpečí. Že vás někdo přesvědčí vzít si život.“* dodává V. K..

### **Okruh č. 5 – Dopady na členy**

Největší dopady V. K. vnímá v celkové proměně jedince, kdy po opuštění sekty bývá ustrašený. Názorově mimo realitu a domnívá se, že pro běžný život téměř nepoužitelný. Dále je přesvědčena, že se celkově změní jeho pohled na život a jen těžko bude zvládat začlenění do „normálního“ života.

Respondentka během rozhovoru působila velmi klidným, vyrovnaným dojmem. Při zodpovídání otázek se v hlase objevovala jistá míra zaváhání, odpovědi si promýšlela, což bylo zjevné pravidelným odmlčením po položení otázky, aby je mohla následně co nejlépe formulovat. Největší emoce se objevily při otázkách týkajících se její minulosti.

## **6.2 Případová studie č. 3 – S. Š. – žena, 29 let**

S. Š. (29) se osobně setkala ve skupině svých vrstevníků již v dětství s dívkou, která do jedné ze sekt patřila. Jednalo se členství ve skupině Svědků Jehovových. Jelikož si mladá dívka tuto cestu nevybrala, nikdy před ostatními svou víru nepřiznala. Jelikož je S. Š. kontaktní a atraktivní žena, často se jí stává, že ji na ulici oslovují mladší muži se slovy „vy vypadáte, že byste se mohla zajímat“. Tímto ji chtějí nalákat do členství k sektářským organizacím.

## Rodinná anamnéza

Mladá žena se narodila jako nejmladší ze tří dcer do úplné rodiny. Těhotenství probíhalo bez problémů. Mezi rodiči respondentky je desetiletý věkový rozdíl, otec v období jejího narození byl již téměř padesátiletý muž. Velký věkový rozdíl také vůči sestřám sehrál v dětství ženy zásadní roli. Vyrůstala převážně sama, neboť sestry studovaly na středních školách a z internátů dojížděly domů pouze na víkend. Dívka, žijící na vesnici, si vytvořila imaginární kamarády, s kterými si povídala a hrála. Po nástupu do mateřské školy ji ostatní děti považovaly za jinou, neboť měla „svůj“ svět, do kterého nerada někoho pouštěla. Situace se změnila až v základní škole, kde poznala nové spolužáky, a protože byla chytrá a nadaná, rychle si ji oblíbili a následně přijali do kolektivu. S. Š. po základní škole nastoupila ke studiu na střední pedagogické škole obor předškolní a mimoškolní pedagogika. Díky svému nadání se během studií prosadila také ve středoškolském pěveckém sboru, s kterým absolvovala několik cest do zahraničí v rámci soutěží ve zpěvu jak sólovém, tak sborovém. Vztahy se sestrami se začaly prohlubovat, při studiích mohla využít jejich dřívějších zkušeností, přátelských rad i jiné pomoci, kterou kdykoliv v průběhu dospívání potřebovala. Tíhla spíše k otci, přestože si spolužáci mysleli, že je to její dědeček a často se jí kvůli tomu posmívali. Z dívky, kterou okolí vnímalo jako odlišnou od ostatních, se stala oblíbená studentka, jejíž přátelství bylo spolužáky ceněno a vyhledáváno. Po ukončení střední školy nastoupila jako učitelka mateřské školy v hlavním městě naší republiky, nyní se však vrátila zpět do svého rodného kraje, aby byla svým rodičům blíže. Profesi nezměnila, neboť učitelství v předškolním zařízení vnímá jako poslání. Nyní je oblíbená jak u svých žáků, tak u jejich rodičů.

## Okruh č. 1 – Sekty

Pod pojmem sekta si S. Š. (29) představuje společenství lidí, kteří vyznávají stejné postoje a hodnoty. K příkladům některých sektářských organizací uvádí Svědky Jehovovy, Budhismus, Hinduismus, Islám, Satanismus. Jak již bylo zmíněno, S. Š. se již v dětství setkala s dívkou, která byla členkou Svědků Jehovových. Přátelství s dívkou členstvím ovlivněno nebylo, dívka se veřejně k členství nevyjadřovala, neboť s ním nesouzněla. Nyní, když S. Š. pracuje jako učitelka v mateřské škole, setkává se s rodiči dětí, kteří jsou různého vyznání. V některých případech uvádí, že chování těchto rodin hraničí s formou sektářství. *„Již několikrát jsem se setkala se situací, že rodiče nechávají v šatnách dětí položené letáčky typu – přidejte se k nám.“* Jisté praktiky sekt vnímá také v politice. *„Typickou manipulací pro sektu*

*je možné vidět například v našem bývalém prezidentovi Václavu Klasovi, když v dnešní době pandemie hlásá, že roušky není potřeba nosit a nabádá lidi k rebelii. Pokud by připustil jiný názor, vidět bychom sektářství v jeho hlásání nemuseli. Protože ale jiný názor neuznává a tvrdí, že pouze ten jeho je ten správný, je tento rys stejný, jaký je typický pro sekty.“*, dodává S. Š.

#### **Okruh č. 2 – Rozhodující období pro vstup do sekty**

*„V jakémkoliv věkovém období je možné do sekty vstoupit, vystoupit z ní, nebo se do ní již narodit.“* říká S. Š. (29) Věk tedy nespátřuje jako podstatný. Z pohledu S. Š. se jedná o období krize, kterou jedinec prochází, hledání svého já a pocitu někam patřit. *„Každý si svou cestu volíme sám, ale ne vždy ji můžeme sami ovlivnit.“* dodává S. Š.

#### **Okruh č. 3 – Nábor a motivace členů**

Tento problém si S. Š. (29) uvědomila ve chvíli, kdy u dveří zazvonili Svědci Jehovovi s letáčky o vstupu do jejich sekty, a jedna z osob byla matka oné dívky, kterou znala z dětství. Verbíři dle jejich slov používají vřelý přístup, milé jednání, přesto v jejich slovech vnímá jistou manipulaci, která jí ne vždy bývá příjemná. *„Jednou jsem potkala na ulici dvě ženy, nemluvily plynule česky, v jejich hlase byl znát jistý přízvuk. Chtěly, abych jim přečetla úryvek z nějaké knihy, psalo se tam o tom, že Bůh je jediný na světě, ale ne ten, který je považován křesťany. Pak se mě zeptaly, jestli s tím souhlasím, když jsem odpověděla, že asi ano, řekly, ať jdu tady za roh s nimi, že my o tom řeknou víc. Odmítla jsem, ještě chvíli jsem viděla, že za mnou jdou, až jsem z toho měla opravdu strach.“* říká S. Š.

#### **Okruh č. 4 – Riziko pro společnost**

*„Rizika spatřuji v tom, kdy to může dojít do takové míry, že se k lidem přes masmédiá dostávají dezinformace a nikdy nemůžeme vědět, k čemu se upíšeme, aniž bychom o tom věděli.“* říká S. Š. Do značné míry, z pohledu S. Š., mohou sekty ovlivnit smýšlení společnosti a celého lidstva. Jak dodává, není víra jako víra, tedy není sekta jako sekta.

#### **Okruh č. 5 – Dopad na členy**

Podle S. Š. se celkově změní hodnoty, které jedinec zastával, postoj k životu, změnou projde také myšlení. Jistý dopad spatřuje ve vztazích k společnosti, ale také k rodině a známým. *„Jestliže sektě člověk odevzdá svůj majetek, pak se jistě změní také jeho finanční stránka.“* dodává S. Š.

Rozhovor vedený s respondentkou S. Š. byl od začátku setkání pozitivně laděný. Usměvavá a milá žena po celou dobu našeho setkání projevovала spíše kladné emoce ke

každému okruhu témat. S úsměvem na tváři popisovala své dětství, vztah k rodičům i sourozencům. Odpovědi byly rychlé, spontánní a názorově velmi obsáhlé. Rozhovor s mladou ženou pro mě byl velkou zkušeností s velmi pozitivní energií.

### **6.3 Případová studie č. 4 – T. T. – muž, 22 let**

Mladý, sympatický muž, středoškolského vzdělání, který je členem sdružení dobrovolných hasičů, často přichází do kontaktu s lidmi různé věkové kategorie i různého vyznání. Při rozhovoru zmínil, že jeho bývalý spolužák se kvůli přítelkyni přidal ke Scientologické církvi. Z tohoto pohledu mohou být odpovědi ze strany T. T. (22) ohledně sekt pro výzkumnou část přínosem.

#### **Rodinná anamnéza**

Respondent T. T. se narodil v plánovaném termínu jako prvorozený syn do úplně rodiny. Těhotenství bylo rizikové, kdy matka trpěla hypertenzí. Přesto nebylo nutné ukončení předčasným porodem. Otec i matka jsou středoškolského vzdělání, proto také T. T. byl veden cestou k získání kvalitního vzdělání. Jelikož vyrůstal šest let jako jediné dítě a jediné vnouče v rodině otce i matky, vyrůstal prakticky mezi dospělými. V sedmi letech se rodičům narodila dcera a T. T. tak získal sestru, kterou však považoval za „vetřelce“ do rodiny. Vztah neměli zrovna hezký, ale postupem času si k sobě cestu našli a sourozenecká láska je tím, co je teď hodně spojuje. Rodina otce byla členy dobrovolných hasičů a tímto směrem se vydal také T. T. Na základní škole prospíval s vyznamenáním, ale přijímací zkoušky na hasičskou školu se mu nepodařily. Proto nastoupil ke studiu na střední odbornou školu strojírenskou. Studium bylo bezproblémové, zakončené úspěšně složenou maturitní zkouškou. Hned po ukončení studia nastoupil jako obsluha CNC strojů v místní firmě, kde po dobu studií vykonával praxe. Osamostatnil se a s přítelkyní si pořídil vlastní bydlení. Vztah s rodiči i sestrou je pořád velmi vřelý, často se navštěvují. Rodičům je vděčný, že ho vedli a vychovávali tak, aby v životě něčeho dosáhl a byli tím hnacím motorem, který ho vedl na cestě ve chvílích, kdy se mu nedařilo.

#### **Okruh č. 1 – Sekty**

Jako sektu si T. T. (22) představuje společenství osob, kteří propadli názorům jedince. *„Vnímám je spíše jako zloděje, kteří člověka ukradnou od rodiny a vyberou mu účet. Žádné kladné slovo k nim nemám.“* říká T. T. K příkladům sekt, které zná, uvádí Scientologickou církev, Hare Krišna, Ku-kluks-klan a Satanisty. Osobní zkušenost se sektou nemá, jak již bylo

uvedeno výše, členem sekty byl jeho spolužák, který procházel Scientologickou církví. *„Pamatuji si, že všechny peníze, které mu rodiče spořili, investoval do kurzů, do kterých ho scientologové nutili. Až neměl, co by investoval, byl nucen odejít.“* říká T. T.

### **Okruh č. 2 – Rozhodující období pro vstupy do sekty**

Důvody pro vstup spatřuje v životních situacích, které člověk právě prožívá. Může se jednat o krizi středního věku, hledání vlastní identity, ale také zná několik jedinců, kteří se stali členy díky rodičům. Jak T. T. (22) uvádí, takové období, kdy se jedinec nemůže sám rozhodnout, bývá pro ovlivnění jeho dalšího života klíčovým. *„Pro vstup do sekty věk rozhodně žádnou roli nehraje, do sekty vstupují z důvodu nějakého zklamání.“* dodává T. T.

### **Okruh č. 3 – Nábor a motivace členů**

Motivaci spatřuje v nabízení něčeho nového, lepšího, než co v dosavadním životě jedinec prožívá. Náborů dle pohledu T. T. (22) probíhají psychickou manipulací.

### **Okruh č. 4 – Riziko pro společnost**

Rizika spatřuje T. T. (22) pro celou společnost, ale hlavně pro samotné členy a jejich rodiny. Když se například vrátí k organizaci Ku-kluks-klan, uvádí: *„Tato sekta se nebála k prosazení svých plánů používat zastrašování, výhružky, docházelo z jejich strany ke žhářství, v některých případech také k vraždám. Z takových praktik bychom už měli mít respekt.“*

### **Okruh č. 5 – Dopad na členy**

Podle slov respondenta T. T. (22) se následky sekt projevují ve všech oblastech chování jedince, jako nejpodstatnější uvádí změna charakteru, ovlivnění psychiky a vnímání okolí. Z prožitých událostí v sektách může jedinec propadat panice, mohou nastat situace, které v něm vyvolají obavy o vlastní život. *„V sektě je jedinec zvyklý komunikovat pouze s členy dané sekty, takže navazování nových kontaktů pro něj bude složité. A pokud byl jedinec delší dobu vystaven manipulaci, těžko si bude vytvářet nové vlastní názory a pohledy na svět.“*

Respondent přicházel s jistou nervozitou, která se dále projevovala i během celého rozhovoru. V hlase se objevovalo rozhořčení nad celým tématem, na které je výzkumná část zaměřena. Minulost respondenta však byla z jeho strany popisována s úsměvem.

#### **6.4 Případová studie č. 5 – K. T. – žena, 17 let**

V tomto případě se jedná o studentku střední školy. Studuje obor sportovní a rekondiční masér. Slečna má široké spektrum zájmů, zabývá se takové otázkou energií a reiky. Přestože je K. T., co se věku týká, ještě nezletilou, z pohledu bakalářské práce by názor dívky dospívajícího věku mohl být považován za přínosný.

##### **Rodinná anamnéza**

Dívka se narodila jako nedonošená v 36 týdnu těhotenství, které bylo již od počátku rizikové. Během prvních měsíců života se potýkala s různými zdravotními problémy nedonošených dětí. Narodila se jako jedna ze tří dětí do úplné rodiny. V dětství tíhla spíše k mladší sestře, nyní souzní spíše se starším bratrem, kterého vnímá jako oporu v situacích, které ji potkávají. Dívka trpěla častými laryngitidami, jejichž léčení probíhalo hormonální léčbou. Taková léčba dívky způsobovala přibývání na váze a v období deváté třídy se začalo potýkat s psychickými problémy spojenými s nespokojeností s vlastním tělem. Tato situace vedla k poruše příjmu potravy, na jejímž počátku stály posměšky ze strany spolužáků. Dívka devátou třídu základní školy dokončila z domácích podmínek s nastavením individuálního studijního plánu, neboť pravidelná školní docházka nebyla pediatrem doporučena. Tato situace dívku přivedla k bílé magii, kdy silou kamenů, bylinek a jiných rituálů za pomoci matky celou situaci překonala. Čarodějnictví, kterému se věnuje také její matka, považuje za sektářství, s kterým souzní. Stát se členkou čarodějnic považuje za své vlastní rozhodnutí. Otec dívky je spíše materialisticky založený, s názory matky ani dcery nesouhlasí. Dívka nyní studuje obor sportovní a rekondiční masérství na SZŠ. Také v této oblasti vidí svou předurčenou cestu, cestu pomoci jiným lidem od bolesti, problémů a sebepoznání. Profesorkou na praktickou výuku je hodnocena jako mimořádně nadaná studentka s darem k léčení a uzdravování.

##### **Okruh č. 1 – Sekty**

*„Když uslyším slovo sekta, představím si manipulaci, vůdce nějaké skupiny, která chce ovládnout další lidi.“* říká K. T. (17) Z jejího pohledu jde o vědomou manipulaci ze strany takového vůdce. *„Osoby nejsou stejného názoru, jsou zmanipulováni do takové míry, aby si mysleli, že stejný názor jako vyznávají sekty, opravdu mají.“* domnívá se K. T. Mezi příklady sektářských organizací, které K. T. uvádí Svědky Jehovovy, Budhismus, Satanisty, Háre Krišna, Čarodějnictví. Během svého dětství se setkala se členy Svědků Jehovových, když k nim domů přinesli časopis Strážná Věž, v jejich chování nevnímala nic špatného, působili na ni mile, ale

s jejich vírou se neztotožňuje. Sama se hlásí k čarodějnictví, což však ze svého pohledu nepovažuje za sektářskou organizaci, která by komukoliv ubližovala.

### **Okruh č. 2 – Rozhodující období pro vstup do sekty**

*„Členem sekty se může člověk stát v jakémkoliv věkovém období. Nikdo podle mě před nátlakem ze strany sekt není v bezpečí.“* uvádí K. T. (17) Přesto však nejvíce rizikovou skupinou je z pohledu respondentky dospívající mládež, neboť ti se často nachází v situacích, kdy pocítují ze strany rodičů nepochopení, které následně vede k rizikovosti podlehnutí verbířům sekt.

### **Okruh č. 3 – Nábor a motivace členů**

Náborem by označila K. T. (17) manipulaci, nebo také psychické ovládnutí mysli jedinců. Takové praktiky však spatřuje pouze u sektářských organizací, které vnímá pro svět rizikové. Do sekt, ve kterých nespátřuje rizika pro okolí, vstupují jedinci dobrovolně na základě vlastní svobodné vůle a rozhodnutí. *„Jak jsem již uvedla, sama sebe považuji za členku sekty, když se hlásím k čarodějnictví. Nikdo mě nemusel k ničemu přesvědčovat, prostě jsem sama cítila, že do skupiny stejně smýšlejících osob patřím.“* dodává K. T.

### **Okruh č. 4 – Riziko pro společnost**

U některých sekt nebezpečí vnímá, u jiných však nikoliv. *„Vyjádřila bych to tak, že jistě skupiny si prostě žijí ve své vlastní bublině, čímž nikomu neubližují. Ovšem není pochyb o tom, že na světě je několik až extremistických skupin, z kterých by člověk jistě určitý respekt měl mít.“* doplňuje K. T.

### **Okruh č. 5 – Dopad na členy**

V této otázce respondentka K. T. (17) zastává názor, že dopady se projeví v každé oblasti jedince. Z jejího pohledu dochází ke změně charakteru, manipulací jsou zcela potlačeny názory, schopnost komunikace s okolním světem je zasažena. *„Když si uvědomím, že někdo žije izolovaný v sektě třeba tři roky a pak z ní vystoupí, svět, do kterého se vrací, už přece není stejný, jako byl.“*, říká K. T.

Rozhovor byl střídáním pozitivních a negativních emocí. Slečna se v otázkách týkajících se její minulosti častokrát odmlčela, při popisování událostí, které ji následně významně ovlivnily, se objevila nervozita a nejistota. Celý rozhovor přesto probíhal na milé a přátelské úrovni. Své členství ve skupině čarodějnictví popisovala s úsměvem, přesvědčením a odhodláním.

## **6.5 Případová studie č. 5 – P. V. – žena, 41 let**

Poslední respondentkou byla velmi sympatická žena s vysokoškolským vzděláním. Přes její handicap, s kterým se již narodila a díky kterému je v invalidním důchodě, žije plnohodnotným životem. V. P. procházela různými těžkými situacemi, přesto by se nikdy k žádné sektářské organizaci nepřidala.

### **Rodinná anamnéza**

Přestože těhotenství probíhalo bez problémů, žena se narodila s postižením obou horních končetin, kdy nejsou vyvinuty dlaně ani prsty horních končetin, ale jsou zakončeny zápěstní kostí. Pravá dolní končetina je vyvinuta pouze po kolenní kloub. Žena se narodila jako druhé dítě do úplné rodiny. Rodina i přes handicap narozeného dítěte zůstala úplnou. Dětství prožívala po boku svých vrstevníků, navštěvovala s nimi mateřskou i základní školu. S některými se cesty rozdělily při nástupu do různých středních škol. Žena patřila mezi vynikající studenty, úspěšně absolvovala gymnázium i VŠ se sociálním zaměřením. Krátce pracovala jako sociální pracovníce v neziskové organizaci. Následně absolvovala studijní pobyt v zahraničí k zdokonalení anglického jazyka. Při svém pobytu se seznámila s nynějším partnerem a po jeho boku vychovává jejich společnou dceru. Vůči okolnímu světu bývá často uzavřená, neboť lidé, kteří ji neznají, na ni upírají pro její handicap zrak, což jí bývá velmi nepříjemné. Nyní je v plném invalidním důchodu, věnuje se své dceři a ve volném čase poskytuje soukromé hodiny angličtiny.

### **Okruh č. 1 – Sekty**

Pod pojmem sekta si P. V. (41) představuje společenství lidí, kteří mají fanatické smýšlení a věří ve svou ideologii. Nikdy nebyla členkou žádného takového společenství a je přesvědčena, že by ji osobně nic k rozhodnutí stát se členkou ani nepřimělo. Svědky Jehovovy poznává na ulicích podle oblečení, působí na ni ne zrovna mile. „*Hodně křičí po městě, zpívají, nebo nabízejí knihy.*“ dodává P. V. K příkladům sekt, které zná, uvádí Svědky Jehovovy, Hnutí Grálů a Vesmírné lidi. Sekty vnímá jako jistý fanatismus, který může člověka obklopit natolik, že je zcela pohltí a ne vždy to může být k užitku.

### **Okruh č. 2 – Rozhodující období pro vstup do sekty**

„*Podmínkou pro rozhodnutí k takovému kroku musí být vidina nastartování nového života. Spouštěčem nespokojenost se současným životem, pochybnosti o vlastní osobě.*“ Z pohledu respondentky P. V. (41) se lidé na sektu obrací v zoufalé životní situaci, v momentě, kdy se cítí sami, nemají naplněné potřeby bezpečí a jistoty. Vstupem do sekty



mohou nalézt nějaké ukotvení, útěch v bouřlivém životě, přístav pro uklidnění svých životů. Věk nespátřuje jako důležitý faktor. „V každém věku člověk prochází různými situacemi, které ho k takovému rozhodnutí mohou vést.“ říká P. V.

### **Okruh č. 3 – Nábor a motivace členů**

Největší motivací pro jedince vnímá ze strany sekt sliby ohledně vyřešení jejich problémů, nastartování nového lepšího života. V těchto praktikách však spatřuje velkou psychickou manipulaci, která může probíhat na setkáních, kam jsou jedinci přizváni. „Vylákají je na různá sezení, přes telefon, přes jejich kamarády a následně probíhá několika hodinová přestávka, při které je člověk přesvědčován o ideologiích organizace tak dlouho, dokud se lidé neupíší ke kroku, který již nemohou vzít zpět.“ říká P. V. Z pohledu respondentky často dochází běžně na ulicích, kdy jsou jedinci náhodně oslovováni verbíři a jejich prostřednictvím jsou lidem předkládány časopisy, popisující lepší život, pro který by se lidé měli rozhodnout. Díky svému handicapu nemá respondentka ráda, když někdo naruší její osobní prostor, proto se podobným seskupením na ulicích vyhýbá a Svědky Jehovovy, kteří ji několikrát doma chtěli navštívit, vždy odmítla.

### **Okruh č. 4 – Riziko pro společnost**

„Jistě záleží na druhu sekty, volnosti členů, ale já je vnímám jako velké riziko.“ uvádí P. V. (41) Rizikovost spatřuje vůči okolnímu světu, ale také přímo ve společenství, kdy psychický nátlak může dojít do takových extrémů, že jedinec neunese tíživé pocity a spáchá sebevraždu. „Pro společnost jsou z mého pohledu velkým problémem, už samotné lákání a přesvědčování lidí ke vstupu vnímám jako riziko, lidé jsou pak úplně mimo realitu, nechají tam spoustu peněz a opuštění bývá nepříjemným procesem, kterým si jedinec musí projít.“, dodává P. V.

### **Okruh č. 5 – Dopad na členy**

„Ve všech oblastech může hnutí ovlivnit život svých oveček, vždy je to však individuální.“ Člena mohou dle názoru P. V. (41) sekty až materiálně zničit, narušené mohou být rodinné i sociální vztahy. Dopady vidí ve fyzické, psychické ale i sociální oblasti. Podle slov respondentky dochází k ovlivňování lidí, přerámování myšlení, cílené manipulaci, zbavování členů majetku a podávání návykových látek. Pokud se jedinci podaří sektu opustit, návrat do „normální“ společnosti ovlivní narušená psychika, obavy o vlastní život a změna názorů a postojů k životu. „Psychická manipulace, kterou si člověk projde, ho změní natolik, že pro další život bude nepoužitelný.“ Doplnjuje poslední okruh otázek P. V.

Respondentka nejprve působila nepřístupně. Přicházela zamračená, zamlklá. Při průběhu rozhovoru došlo ke změně v chování. Své dětství nejprve popisovala velmi rozčileně se zlobou v hlase, následně se s úsměvem rozpovídala o přítomnosti, kterou prožívá. Okruhy výzkumné části byly respondentkou zodpovídaný klidným a vyrovnaným hlasem. Setkání s P. V. pro mě bylo ze všech rozhovorů nejvíce emotivní zkušeností.

## **6.6 Vyhodnocení výzkumného šetření, analýza a interpretace**

V rámci triangulace ve výzkumné části bylo při sběru dat použito rozhovorů s respondenty, pozorování a jejich rodinné anamnézy, aby došlo k celkovému ucelení osobnosti respondenta. Rodinná anamnéza byla zakotvena přímo do případových studií jednotlivých respondentů. Data, k jejichž získání došlo během kvalitativního výzkumného šetření s designem případové studie, byla přizpůsobena předem zvoleným podkategoriím. Na následující podkategorie byl směřován polostrukturovaný rozhovor s respondenty. Rozhovory probíhaly s pěti respondenty z Olomouckého kraje během tříměsíčního období. Na základě předem připravených výzkumných otázek byly stanoveny následující okruhy: Sekty, rozhodující období pro vstup do sekty, nábor a motivace členů, riziko pro společnost, dopady na členy. V následující podkapitole bude každý z okruhů podrobněji rozebrán a budou hledány společné nebo odlišné názory respondentů.

### **1) Sekty**

Výzkumným šetřením bylo zjištěno, že většina respondentů za sektu považuje společenství osob zastávajících stejné vyznání a názory, kterými se odlišují od většinové společnosti. Z názorů respondentů vyplývá, že ve společenství jedinci propadli názorům jedince. Pouze respondentka č. 2 uvádí, že za jistou formu sektářské organizace by se dalo uvažovat také v politice. Mezi respondenty se objevila shoda za sekty považovat Svědky Jehovovy. Ve čtyřech případech jsou k sektám řazeni Satanisté, dvě respondentky mezi příklady sektářských organizací uvádí čarodějnictví, respondentka č. 1 si však není úplně jistá, zda je čarodějnictví za sektu považováno. Respondent č. 3 za sektu považuje Ku-Kluks-klan. Všichni respondenti se za svůj život setkali s praktikami verbířů Svědků Jehovových a čtyři z pěti respondentů uvádí, že nikdy členy sekty nebyli. Respondentka č. 4 sebe za člena sekty považuje, neboť z jejího pohledu čarodějnictví, ke kterému se hlásí, sektou je. Tři

respondenti z pěti měli v okruhu svých přátel člena jisté sektářské organizace. Ve dvou případech se jednalo o člena Svědků Jehovových, v jednom případě o Scientologickou církev.

## **2)Rozhodující období pro vstup do sekty**

Všichni respondenti nevnímají věk jako rozhodující faktor pro vstup do sektářské organizace. Podle názorů respondentů jsou lidé v každém období svého života schopni sektě podlehnout. Dle respondentů jedinec prochází složitým obdobím a v sektě se chtějí nalézt, případně vyřešit problémy, které se jim zdají neřešitelné.

## **3)Nábor a motivace členů**

Respondenti se domnívají, že je jedincům nabízena lepší budoucnost, vyřešení problémů, které prožívají. Většina respondentů spatřuje v náboru nových členů psychickou manipulaci ze strany sektářů. Respondentka č. 5 uvádí, že nábor probíhá formou setkání, na které jsou jedinci pozváni.

## **4)Riziko pro společnost**

Většina respondentů rizika pro společnost v sektách nespatřuje. Respondentka č. 1 vidí rizika uvnitř společenství, než mimo něj. Respondent č. 3 vnímá v sektářských organizacích rizika pro celou společnost, ale hlavně pro samotné členy a jejich rodiny. Respondentka č. 5 považuje za rizika již samotný nábor jedinců. Jednotnost ohledně rizik ze strany sekt nebyla výzkumem nalezena.

## **5)Dopady na členy**

Respondenti se shodují na dopadech, které sekty na členy mají. Jedinci jsou sektářskými organizacemi ovlivněny ve všech oblastech. Změna se dle názorů respondentů projevuje v psychické oblasti, v sociální oblasti. Respondentka č. 5 uvádí změnu také ve fyzické oblasti. Dva z pěti respondentů vnímají dopad sekt i ve finanční oblasti.

## **6.7 Závěr výzkumného šetření**

Závěrečná část výzkumného šetření se blíže zaměřuje na hledání odpovědí předem stanovených výzkumných otázek. Jelikož výzkum proběhl pouze u pěti respondentů, není možné výsledky šetření, kterých bylo kvalitativním výzkumem dosaženo, považovat za názor celé společnosti.

V úvodu empirické části byly stanoveny následující tři otázky:

### **1) Povědomí veřejnosti ohledně sekt**

Z výzkumného šetření vyplývá, že všichni respondenti dokáží charakterizovat pojem sekta. Přesto však z velkého množství sektářských organizací koluje mezi veřejností jen velmi malá znalost příkladů sekt. Oslovení respondenti se ve svém životě již setkali s verbíři převážně Svědků Jehovových, nikdy však nebyli členy žádné ze sektářských organizací. Ze strany médií ani ze strany pedagogů neprobíhá dostačující osvěta k danému tématu, je tedy možné se domnívat, že informovanost ohledně problematiky sekt není dostačující.

### **2) V čem jsou veřejností spatřována rizika pro společnost**

Výzkumem bylo zjištěno, že většina respondentů v sektách nespatřuje rizika pro společnost. Nebezpečí sekt se podle názorů oslovených respondentů projevuje spíše uvnitř sektářské organizace, nikoliv mimo ni. Někteří však v sektách vidí velké nebezpečí pro společnost, které je možné vnímat již při samotném lákání jedinců ke vstupu do sekty. Respondenti dále uvádějí, že není možné všechny sektářské organizace považovat za nebezpečné.

### **3) V jaké oblasti se projeví negativní působení u stávajících případně bývalých členů**

Oslovení respondenti se ve své podstatě shodují, že jakákoliv sektářská organizace změní jedince, který do sekty vstoupí ve všech oblastech. Změnu uvádějí v psychické stránce jedince, v sociální oblasti, ale také ve fyzické. Charakter člověka, který je ovlivněn sektou se od základu změní. Respondenti se dále domnívají, že opuštění sektářské organizace není lehkým krokem a jedinec zažívá až panické úzkostné stavy, které ještě více poznamenají jeho život mimo sektu. U bývalých, ale také stávajících členů sekty je možné spatřovat obavy o vlastní život, stejně tak problémy v komunikačních schopnostech a v navazování nových vztahů. Respondenti dále uvádějí změny ve finanční situaci jedince, který sektě odevzdá všechny své úspory i majetek.

## ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma Rizikové chování dospělých – negativní působení sekt pojednává o problematice sektářských organizací, jejichž vlivem dochází ke změně chování dospělých, kteří lákání sekt podlehnou. Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. První část je tvořena částí teoretickou, která se blíže snaží přiblížit problematiku sekt. Zabývá se stručnou charakteristikou pojmu sekta, přibližuje některé z příkladů známých sekt. Popisuje sektářské praktiky při vábení jedinců ke vstupu do sektářské organizace, poukazuje na změnu v chování člověka, který sektě podlehl a přibližuje těžkou cestu opuštění některé ze sekt. Posledním okruhem teoretické části je zaměření na prevenci, kdy byla zjištěna existence vypracovaného rámcového konceptu určeného pedagogům, díky němuž by měli dostatečně informovat již děti ve školách o nebezpečích, která s sebou sekty přináší.

Druhou část bakalářské práce tvoří část výzkumná. Výzkumná nebo také empirická část byla provedena kvalitativním výzkumným šetřením s designem případových studií. V rámci triangulace bylo při sběru dat využito rozhovorů s respondenty, pozorování a rodinné anamnézy k získání celkového obrazu o respondentovi. Rozhovory proběhly v rámci Olomouckého kraje České republiky v průběhu tří měsíců letošního roku a účastnilo se jich celkem pět respondentů. Polostrukturovaný rozhovor probíhal na základě předem stanovených zkoumaných okruhů. Samotné rozhovory byly zaznamenávány pomocí diktafonu a následně přepracovány tak, aby dostatečně vystihovaly pouze odpovědi týkající se stanovených okruhů. Vše nepodstatné není v práci obsaženo. Přes prvotní problémy s výběrem respondentů z řad členů sekt do výzkumné práce, spatřuji nakonec výsledky výzkumného šetření s nečleny sektářských organizací pro bakalářskou práci přínosné.

Provedeným šetřením byla zjištěna nedostatečná osvěta sektářských organizací ve společnosti. Přesto však respondenti potvrdili názory autorů odborné literatury, že ne všechny společnosti, které jsou považovány za sekty, je možné chápat jako nebezpečné pro společnost. Z pohledu autorů, z jejichž publikací bylo při vypracování bakalářské práce vycházeno a z výsledků výzkumného šetření však vychází, že existuje jistá shoda v oblasti negativního vlivu ze strany sekt na jedince, kteří do sektářské organizace vstoupí a kteří z takové skupiny vystoupí. Je možné s jistotou vnímat dopady na psychickou, fyzickou a

sociální oblast člověka vystaveného nátlaku sekty za tak velké, že jedinec již nebude schopný v běžném životě bez pomoci odborníků dále existovat. Ze strany sekt dochází k zneužívání momentální situace, kterou jedinec prochází. Často se jedná o rodinné nebo osobní tragédie, smrt blízkého člověka, rozvod, změnu zaměstnání, ale také stresu, dlouhodobé nemoci, vyčerpání, dysfunkci rodiny jedince. Člověku je pak nabízeno řešení těchto problémů navázáním nových přátelství, získání lepšího zaměstnání, nabídky kurzů a meditací, alternativní styl života, život v souladu s přírodou a mnohé jiné. Před praktikami sektářských organizací není chráněn žádný jedinec ve společnosti, proto by mělo docházet k informovanosti veřejnosti ohledně problematiky sekt již v útlém dětství. Dostatečnou prevencí a kritickým myšlením, které je jedinci vlastní, a které by nemělo být nikdy nikým potlačováno, je možné docílit ochrany každého člověka před nebezpečím sekt. Každý má v dnešní společnosti možnost vlastního vyznání a názorů, které se od většinové společnosti odlišují, přesto nemá nikdo právo násilím a manipulací svou víru vnucovat jiným. Přidat se k nějaké skupině by mělo být svobodným rozhodnutím, nikoliv nátlakem a psychickou manipulací ze strany různých nebezpečných společenství. Závěrem bych chtěla citovat ženu, jejíž zpověď byla v průběhu výzkumného šetření získána, která si však nepřála být jmenována. *„Nikdy jsem se nesmířila se svým členstvím Svědků Jehovových, kdy členkou jsem se stala po vstupu rodičů do této organizace. Po dovršení zletilosti jsem byla přesvědčená, že organizaci opustím, jenže zavržení ze strany rodičů, které by po odchodu následovalo, mě stále drželo uvězněnou v něčem, v čem jsem být nechtěla. Rozhodující impuls nastal po havárii mého otce. Matka zakázala transfúzi a můj otec na následky autonehody, tedy spíše nedostatku krve k přežití, zemřel. Svědky Jehovovy jsem opustila a s matkou jsem přetrhala veškeré kontakty. Takový fanatismus, díky němuž zemře úplně zbytečně člověk, je neomluvitelný. Lituji dnů svého života, které byly sektě podrobeny. Všem bych chtěla vzkázat, aby důkladně zvážili, zda některé sektářské organizaci zaprodají svou duši.“*

## Seznam použité literatury

- HARTL, P., HARTLOVÁ, H., 1994, *Psychologický slovník*, ISBN 80-7178-303-X
- HENDL, J., 2005, *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*, ISBN 80-7367-040-2
- JANDOUREK, J., 2003, *Úvod do sociologie*, ISBN 80-7178-749-3.
- LEWIN, K., 1947, *Concept, Method and Reality in Social Science*
- MOYANO, A. L., 2006, *Sekty, skrytá hrozba současnosti*, ISBN 978-80-7362-882-6.
- OPATRŇÝ, P. A., 1998, *Malý slovník sekt*, ISBN 80-7192-246-3.
- PORTERFIELDOVÁ, K. M., 1995, *O Sektách*, ISBN 80-7106-233-2.
- STAKE, R. E. 1995, *The art of case study research*, ISBN 08-039-5767-X
- ŠTAMPACH, O. I., 2008, *Přehled religionistiky*, ISBN 978-80-7367-384-0
- VOJTÍŠEK, Z., 2007, *Náboženská hnutí a jak jim porozumět*, ISBN 978-80-86851-64-8
- VOJTÍŠEK, Z., 2005, *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství*, ISBN 80-86263-69-X
- WIEBEUS, H. O., 2006, *Sekty a lovci duší*, ISBN 80-7211-224-4.

## Internetové zdroje

- [https://www.msmt.cz/uploads/Priloha\\_17\\_Nova\\_nabozenska\\_hnuti.doc](https://www.msmt.cz/uploads/Priloha_17_Nova_nabozenska_hnuti.doc)
- <https://www.esoterika.cz/nabozenske-organizace/manipulace-sekty>
- <https://m.mystika.info/news/sekta/>
- [https://www.rexter.cz/rubriky/zajimavosti/svedci-jehovovi-pravidla-pocet-clenu-a-sjezdy\\_149.html](https://www.rexter.cz/rubriky/zajimavosti/svedci-jehovovi-pravidla-pocet-clenu-a-sjezdy_149.html)
- <https://www.dvs.cz>
- <https://www.aktualne.cz/wiki/kultura/sekta>
- <https://www.youtube.com/watch?v=5xkxiq0aFTE&feature=related>

## ANOTACE

<b>Jméno a příjmení:</b>	Táňa Tillová
<b>Katedra nebo ústav:</b>	Ústav speciálněpedagogických studií
<b>Vedoucí práce:</b>	doc. Mgr. Michal Růžička, Ph.D
<b>Rok obhajoby:</b>	2021

<b>Název práce:</b>	Rizikové chování dospělých - negativní působení sekt
<b>Název v angličtině:</b>	RISK BEHAVIOR OF ADULTS - NEGATIVE EFFECT OF SECTS
<b>Anotace práce:</b>	Bakalářská práce pojednává o problematice sekt a jejich negativním vlivu na dospělého jedince. Práce definuje základní pojmy týkající se problematiky sekt a sektářských organizací. Blíže specifikuje praktiky sektářských organizací při získávání potencionálních členů, zmiňuje některé příkaldy sekt a jejich působení na dospělého člověka i celou společnost. Výzkumná část bakalářské práce dále přibližuje povědomí veřejnosti a jejich pohled na rizikovost sektářských organizací.
<b>Klíčová slova:</b>	společensky přijatelné chování, sekty, sektářské organizace
<b>Anotace v angličtině:</b>	The bachelor thesis deals with an issue of sects and their negative impact on an adult individual. The thesis defines basic concepts related to the issue of sects and sectarian organizations. It further specifies practices of sectarian organizations in gaining potential members, mentions other examples of sects and their impact on an adult person and society as a whole. The research part of the bachelor's thesis further examines public awareness and their view of the riskiness of sectarian organizations.
<b>Klíčová slova v angličtině:</b>	socially acceptable behavior, sects, sectarian organizations
<b>Rozsah práce:</b>	48 stran
<b>Jazyk práce:</b>	Český